

Tidsdokumenter 2.

NIELS PETERSEN:

DANMARKS MILITÆRE
BESÆTTELSE

FOLKUNG FORLAGET

LYNCEY BIBLIOTEK

45
1218

TØNDER AMTS CENTRALTRYKKERI — MCMXDII.

FORORD:

DEN FORELIGGENDE DOKUMENTSAMLING udsendes ud-
fra den betragtning, at det for os danske er en nødvendighed at
vide, ikke blot *hvad* der skete hin skæbnesvangre aprildag, men
også — og navnlig — *hvorfor* det skete. Før vi helt til bunds
forstår vort lands strategiske betydning, vil vi nemlig ikke blive
i stand til at løse hverken vore nationale, nordiske eller internati-
onale opgaver.

Formålet med denne bog er derfor især at bidrage til denne
forståelse. —

Vi har selvsagt måttet afholde os fra at kommentere beretnin-
gerne, ligesom vi ikke har kunnet komme ind på det tredje
spørgsmål, som rejser sig i forbindelse med begivenhederne den
9. april — spørgsmålet om, hvad der *ikke* skete, d. v. s. hvorfor
vi *ikke* gav vore soldater bedre kampvilkår, hvorfor *ikke* jern-
banebroerne i Sønderjylland sprang i luften samtidig med at
grænsen blev overskredet, hvad og hvem der gjorde det muligt for
en håndfuld fremmede tropper at overrumple og indtage Køben-
havn i løbet af blot nogle faa timer o. s. v. Herom kan der først
gives oplysning, når krigen er afsluttet og besættelsen ophørt.

M. h. t. de militære kamphandlinger den 9. april henviser vi
iøvrigt til de tidligere herom udsendte beretninger: kaptajn Arne
Stevns »9. April« (Hasselbalchs Forlag) og kaptajn M. Dalls
»9. April-Kampene ved Bjergskov og Bredevad« (Dansk-Nordisk
Forlag).

P. Marcussen.

Første Gang i sin tusindaarige Historie blev Tirsdag den 9. April 1940 ved Daggry det hele Danmarks Rige underlagt fremmed Vilje. Af de Aarsager og med det Formaal, som findes nævnt i Proklamationen fra Besættelses-Troppers Kommandant, raader Tysklands Rigsregering fra denne Dag for vort Land og Folk.

Konge og Regering har under Indsigelse bøjet sig for Tysklands Krav.

Fra det Øjeblik, dette skete, fordi det viste sig at være uafvendeligt, ophører den offentlige Meningsytring, for hvilken dansk Presse i dens forskellige Afskygninger — siden Stormagtskrigens Udbrud i September f. A. ganske vist med væsentlig Begrænsning — hidtil har været Organ. Samtidig indskrænkes Pressens Efterretningstjeneste, saavel den inden- som den udenlandske, til de Meddelelser, som hidrører fra eller er godkendt af de kompetente Myndigheder.

En tung Prøvelsens Tid er oprunden for det danske Folk.

„Nationaltidende“ d. 10. April 1940.

Om Danmarks strategiske Betydning.

Ti Aar før Krigen brød ud, udgav den tyske Viceadmiral Wolfgang Wegener en Pjece, hvori han indgaaende kritiserede den tyske Flaadestrategi under den første Verdenskrig¹). Forfatteren gør opmærksom paa, at de overøiske Forbindelser ogsaa under Krig er livsvigtige for Tyskland:

Vi behøver Havet, d. v. s. Atlanterhavet for at kunne leve, og vi behøver strategiske Positioner ved Atlanterhavet for at kunne beskytte vor Handel.²)

Udfra dette peger Viceadmiralen paa Verdenskrigens uudnyttede Muligheder:

Maalet med hver — god eller daarlig — strategisk Position, hvori man forbliver strategisk-defensiv, bestaar i fra denne Stilling at udøve Søherredømme, d. v. s. kontrollere Handelsveje.

En saadan Handelsvej laa indenfor vor Rækkevidde. Det var den nordiske Handelsvej, som fra Danmark, Sverige og Norge gaar gennem Kattegat og Skagerak og over Shetlandsøerne fører ud i Atlanterhavet. Man skulde mene, at netop den daarlige strategiske Position, vi nu engang befandt os i, i særlig Grad maatte have fremkaldt Trang til at strække Haanden ud efter denne for os opnaelige Handelsvej, og man skulde tro, at denne Stræben efter at udøve Søherredømme, som jo netop er Maalet med den defensive Operationsplan, maaske havde været tilstrækkelig til at give vor Søkrigsførelse Retning og Impuls henimod den offensive Strategi.

Indstillingen hos Krigsledelsen i det store Hovedkvarter var en anden. Vi har tilladt Danskerne at spærre Bæltets og Sundets Udgange og har — tror jeg — tilmed været dem taknemmelige for den Beskyttelse, de dermed ydede vort Østersøherredømme, som om Østersøens Sikkerhed

1) Wegener, Wolfgang: Die Seestrategie des Weltkrieges, Berl. 1929.

2) p. 70.

ikke alene afhang af vor Flaade, og som om Danmarks Magt og Vilje ikke var brudt sammen, saasart den tyske Flaade ikke mere stod bagved.³⁾

(....)

Indholdet af den tyske strategisk-offensive Operationsplan, som skulde befri vor Flaade fra Helgolandsbugtens snævre Indelukke, maatte (derfor) blive en Aabning af Bælterne, en Forstaaelse med Danmark vedrørende Benyttelsen af dets Farvande og Kontrollen med den nordiske Handelsvej.

Denne Plan var dobbelt indlysende, eftersom England ad politisk Vej allerede havde bemægtiget sig denne strategiske Position.

Denne Operationsplan var i Realiteten strategisk-offensiv. Saasart vi havde passeret Bæltspærringerne, vilde vi have brudt den engelske Blokade og begynde at udøve Søherredømme. Om England kæmpede mod os eller ej om denne Position, vilde være ligegyldigt. Jo mindre engelsk Modstand der var at bryde, desto lettere og hurtigere vilde Positionen tilfalde os. Strategi og Taktik vilde da komme til at staa i et frugtbart Forhold til hinanden, thi bag alle taktiske Foretagender stod en strategisk Plan, nemlig Erobringen af denne Position.

(....)

Gennem saadanne politiske Aftaler med Danmark vilde vi komme i Besiddelse af Nøglen til Østersøen. Vi kunde dække Sundet og Bælterne fra Nord og derved sikre Østersøen mod engelske Anfald. Flaaden — løst fra Hensynet til Østersøen — vilde blive frigjort mod England. Yderligere vilde den nordiske Handelsvej og dermed et Middel til at udøve Tryk mod de nordiske Riger tilfalde os, en Magtforøgelse i politisk Indflydelse og Prestige. Endelig vilde vor Stilling i Kattegat, efter at vor Flaade havde indrettet sig der, blive en Trusel mod de engelske Positioner og i sine videre Konsekvenser aabne Perspektiver mod Atlanterhavet.⁴⁾

(....)

.... det er ogsaa ganske klart, hvorfor den danske Position ikke vilde være fuldt tilstrækkelig i Offensiven, thi fra den lod Blokaden sig ikke bryde. Bedre var den norske Position. England kunde i saa Fald ikke længere holde Blokadelinjen Shetlandsøerne-Norge, men maatte forlægge den bagud, omtrent til Linjen Shetlandsøerne-Færøerne-Island...⁵⁾

(....)

I Norge og med de danske Farvande i vor Besiddelse vilde Flaaden ikke være saa let at iagttage og rapportere som i Helgolandsbugten. Hvorledes vilde ikke Besiddelsen af Bælterne have indvirket paa Krigsskuepladsen i Østersøen, og hvilken Tilbagevirkning paa Landkrigen med Rusland vilde det ikke have haft, hvis vi fra Norge havde kunnet

3) p. 11.-12.

4) p. 12.-13.

5) p. 49.

underbinde Transporterne og Tilførslerne over den skandinaviske Halvø og gennem Ishavet? Og hvilken Indvirkning vilde det ikke have haft paa de oversøiske Forhold! Havde de neutrale, hvis de havde set os kæmpe mod England fra Norge, saa ubetinget føjet sig efter Englands Ønsker og udleveret deres Skibstonnage, havde de saa stilltende taalt Englands Neutralitetsbrud, havde de saa protesteret saa kraftigt mod Undervandskrigen eller maaske endog hilst den med Tilfredshed?

Hvad havde vel Amerika foretaget sig eller ikke foretaget sig overfor denne energiske Søkrigsførelse?

Alle disse Spørgsmaal har i Dag kun problematisk Værdi. Men de maa i det mindste omtales for at vise, hvilke Muligheder den strategiske Flaadeoffensiv gemte i sig.⁶⁾

I Bogens sidste Kapitel spørger Forfatteren, hvorfor denne simple og indlysende maritime Tankegang blev forbigaaet under Verdenskrigen. Han kommer til det Resultat, at man maa forsøge at forstaa Marinen og dens Krigsførelse i Forhold til Samtidens Indstilling:

Lad os (i denne Forbindelse) betragte vort Magtinstinkt. Da Hæren ved Krigens Begyndelse erklærede, at den vilde marchere gennem Belgien, skød vort Magtinstinkt alle Betæneligheder til Side og sagde: Hvad Hæren behøver, skal den have. Til Søs følte vi anderledes. Hvor fjernt Bevidstheden om Positionen »Danmark«s afgørende Betydning end har ligget os, har dog de rent taktiske Fordele ved Besiddelsen af Kattegat staaet enhver fuldstændig klart. Men politiske Vanskeligheder og folkeretslige Betæneligheder taarnede sig op mod Tanken om at træde i Forhandling med Danmark paa Grundlag af disse Fordele, og disse Betæneligheder kunde vort Magtinstinkt til Søs ikke overvinde, til Trods for at vi daglig saa, hvorledes England traadte enhver international Aftale under Fod. Vor maritime Magtbevidsthed var uudviklet Saasart det drejer sig om Hæren og ikke om Marinen, arbejder vort Magtinstinkt rigtigt.⁷⁾

6) p. 48.

7) p. 79.

Den dansk-tyske Ikke-Angrebstraktat af 1939.

*Hans Majestæt Kongen af Danmark og Island og den tyske Rigs-
kansler, der er fast besluttede paa under alle Omstændigheder at op-
retholde Freden mellem Danmark og Tyskland, er kommet overens
om at bekræfte denne Beslutning ved en Traktat og har til deres Be-
fuldmægtigede udnævnt:*

Hans Majestæt Kongen af Danmark og Island:
Hr. Kammerherre *Herluf Zahle*, overordentlig Gesandt og befuldmæg-
tiget Minister i Berlin.

Den tyske Rigskansler:
Rigsudenrigsminister Hr. *Joachim von Ribbentrop*,
som efter Udveksling af deres Fuldmagter, der er befundet i god og i
behørig Form, er blevet enige om følgende Bestemmelser:

Artikel 1.

Kongeriget Danmark og det tyske Rige vil i intet Tilfælde skride til
Krig eller nogen anden Art af Magtanvendelse mod hinanden.

I Tilfælde af, at det fra en tredje Magts Side skulde komme til en
Aktion af den i Stk. 1 betegnede Karakter mod en af de kontraherende
Parter, vil den anden kontraherende Part ikke paa nogen Maade yde
en saadan Aktion sin Støtte.

Artikel 2.

Denne Traktat vil være at ratificere og Ratifikationsdokumenterne
vil snarest muligt være at udveksle i Berlin.

Traktaten træder i Kraft med Udvekslingen af Ratifikationsdoku-
menterne og gælder fra da af for et Tidsrum af 10 Aar. I Tilfælde af,
at Traktaten ikke senest et Aar før Udløbet af denne Frist er opsagt

af en af de kontraherende Parter, forlænges dens Gyldighed med yder-
ligere 10 Aar. Det samme gælder for de følgende Tidsperioder.

Til Bekræftelse heraf har de respektive Befuldmægtigede underskre-
vet denne Traktat.

Udfærdiget i to Originaler i det danske og i det tyske Sprog i

Berlin, den 31. Maj 1939.

Herluf Zahle.

Joachim v. Ribbentrop.

UNDERTEGNESESPROTOKOL.

Ved den i Dag stedfundne Undertegnelse af den dansk-tyske Traktat
er der blevet konstateret Enighed mellem de to Parter angaaende
følgende Punkter:

En Støtte i den i Traktatens Art. 1, Stk. 2 omhandlede Betydning
fra den ikke i Konflikten deltagende Parts Side foreligger ikke, naar
denne Parts Optræden er forenelig med de almindelige Regler for
Neutralitet. Det vil saaledes ikke være at betragte som en utilladelig
Støtte, naar den normale Vareudveksling og Varetransit fortsættes
mellem den ikke i Konflikten deltagende kontraherende Part og den
tredje Magt.

Berlin, den 31. Maj 1939.

Herluf Zahle.

Joachim v. Ribbentrop.

Det bemærkes, at Ratifikationsdokumenterne under 24. Juni d. A.
er blevet udvekslet i Berlin, og at Traktaten dermed er traadt i Kraft.

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

Udenrigsministeriet, den 30. Juni 1939.

P. Munch.

Nordiske Neutralitets-Erklæringer.

Den 1. September begyndte den anden Verdenskrig. De nordiske Lande udstedte enslydende Neutralitetserklæringer, og de krigsførende Magter bekræftede hver for sig disse Erklæringer i almindelige diplomatiske Vendinger — kun ved Hensyn til Norge kunde man iagttage en bemærkelsesværdig Afvigelse.

Tysk Bekræftelse af
Norges Neutralitetserklæring.

Oslo, 2.-9.-39. RB.

Udenrigsministeriet meddeler:

Den tyske Gesandt i Oslo, Dr. *Sahm*, afgav idag overfor Udenrigsminister *Koht* følgende Erklæring:

Den tyske Regering er besluttet paa i Overensstemmelse med det venskabelige Forhold, som eksisterer mellem Norge og Tyskland, under ingen Omstændigheder at gøre Indgreb i Norges Ukrænkelighed og Integritet og paa at respektere det norske Statsomraade. Naar Rigsregeringen afgiver denne Erklæring, saa venter den naturligvis ogsaa paa sin Side, at Norge viser en uimodsigelig Neutralitet overfor Tyskland og ikke vil taale noget Brud paa den norske Neutralitet fra Tredjemagts Side. Skulde den kgl. norske Regerings Holdning i Tilfælde af, at et saadant Neutralitetsbrud finder Sted, være en anden, vil Rigsregeringen selv sagt være nødt til at varetage Rigsrets Intereser, saaledes som Rigsregeringen maa anse det nødvendigt efter den Situation, som derved opstaar.

Tysk Bekræftelse af
Sveriges Neutralitetserklæring.

Stockholm, 2.-9.-39. RB.

Den tyske Gesandt i Stockholm har ved et Besøg i Udenrigsministeriet Lørdag Formiddag afgivet Forsikring om den tyske Regerings Beslutning om at respektere Sveriges Integritet i Lighed med de Erklæringer, der tidligere er afgivet til andre Lande.

I Anledning heraf har man fra svensk Side henvist til, at den svenske Regering allerede har fastsat sin Holdning ved den Fredag udsendte Neutralitetserklæring.

Udenrigsminister *Koht* svarede med at henvise til den Kundgørelse om fuldstændig Neutralitet, som var vedtaget i Statsraadet i Gaar, og erklærede, at den selvfølgelig gjaldt paa samme Maade overfor Tyskland som overfor andre Stater.

Den 18.-19. September afholdtes i København et Møde mellem de nordiske Stats- og Udenrigsministre (Island var dog repræsenteret ved Gesandten i København). I det efter Mødet udsendte Communiqué hedder det bl. a.:

De nordiske Lande føler sig overbeviste om, at der ikke i nogen af Magtgrupperne findes noget som helst Ønske om at se noget af disse Lande inddraget i Krigsbegivenhederne. Ligesom de tre skandinaviske Lande i 1914 i en fælles Note til de krigsførende Stater forfægtede de neutrale Staters Ret til Handel og til Færdsel paa Havene, er alle de nordiske Lande nu bestemte paa til Sikring af deres eget Erhvervsliv at hævde deres Ret til at opretholde deres traditionelle Handelsforbindelser med alle Stater, ogsaa de krigsførende...

Under Indtryk af russiske Trusler om at bryde Ikke-Angrebstraktaten med Finland, samledes Nordens Statsoverhoveder til Raadslagning med deres Udenrigsministre den 18.—19. Oktober 1939 i Stockholm. Efter Mødet udsendtes følgende Communiqué:

Kongerne af Danmark og Island, af Norge og af Sverige samt Republikken Finlands Præsident har sammen med deres Staters Udenrigsministre været samlede til Møde i Stockholm den 18. — 19. Oktober 1939.

Ved Mødet drøftedes først den almindelige Stilling set fra hvert Lands Synspunkt. Særligt overvejede man de Vanskeligheder, som under de herskende alvorlige internationale Forhold kan opstaa ved Opretholdelsen af den Selvbestemmelsesret til neutral Stilling, som disse Lande stedse har hævdet, og som de ved Krigens Udbrud har bekræftet ved deres Neutralitetserklæringer. Der fastsloges Enighed om, at Regeringerne er bestemt paa i nært Samarbejde konsekvent at holde fast ved denne deres fuldstændige Neutralitet. De vil lade deres Holdning til foreliggende Spørgsmaal bestemme af Bestræbelsen for i fuld Frihed at bevare deres neutrale Stilling. De kræver Ret til Respekt fra alle Sider for denne Holdning, der er bygget paa et fredeligt Forhold til de andre Magter.

(....)

Januarkrisen

Statsminister Staunings Nytaarstale.

I en Radiotale 1.-1.-40 udtalte Statsminister Stauning bl. a.:

(....)

Under Krig er Danmark kun henvist til at leve sin egen fredelige Tilværelse, men naar dette sker, saa er Danmark — trods alle Vanskeligheder, der kan befrygtes — dog et af Verdens lykkeligste Lande.

Vi kunde paa Grund af Landets Karakter ikke skabe et Forsvarsvæsen som andre Lande, selv om Viljen havde været til Stede, og disse Forhold i Forening med den Uvilje imod Krig, som efterhaanden er udviklet i Befolkningen, har ført Danmark ind i en Stilling, der umuliggør alle Forestillinger om et effektivt Krigsberedskab. Vort Land er indrettet paa at udøve en Bevogtning for Neutralitet, men Krigsførelse i egentlig Forstand er udelukket af de geografiske Forhold, ligesom Befolkningens ringe Størrelse ogsaa udelukker Tilstedeværelsen af en Hær, der kan tage Kamp op imod de Magter, som kan tænkes at staa kampberedte overfor Danmark.

(....)

Det er forstaaeligt, at Folk under Indtrykket af de Ulykker, som Krigsførelsen paafører Danmark og andre neutrale Lande, spørger om vi og de andre kan forblive neutrale. Jeg forstaar godt, at Spørgsmaalet opstaar, men jeg ser ikke, hvilken anden Vej vi skulde følge. For Krigens Udfald er vor Stilling uden Betydning, men for vor Nation er der kun sikker Udsigt til Undergang, hvis Neutraliteten blev opgivet.

Det er med dyb Sorg og med stor Bekymring, vi ser paa Krigen og de med den følgende Ulykker, og det er naturligvis et overordentligt alvorligt Slag, der er rettet imod Finland, der som de øvrige nordiske Lande troede sig sikret ved Aftaler og Traktater, der skulde udelukke Angreb.

Spørgsmaalet om Værdien af Traktater, Neutralitetserklæringer og Anerkendelse af saadanne er kommet ind paa Livet af de nordiske Folk, og vi maa dybt beklage, at Folkeretten er bleven svækket saaledes, som det synes at være Tilfældet.

(....)

For det danske Folk er der kun een Vej farbar. Vi maa fortsætte paa Neutralitetens Vej, og vi maa haabe paa Holdbarheden af de Løfter og Aftaler, som gælder for os.

Sømilitære Foranstaltninger.

Den 4. Januar udsendte Marineministeriet følgende Meddelelse:

For at lette Kontrollen med Overholdelsen af Neutralitetsbestemmelserne af 31. Maj 1938 vil der — ligesom det allerede er sket andre Steder — blive udlagt en Minespærring i Smaalandsfarvandet (Grøn-sund).

Desuden vil der i Als Sund i den sydlige Indsejling til Sønderborg Havn blive udlagt en Net- og Kædespærring.

Uro ved Grænsen.

Den 11. Januar skrev Dagbladet »Jydske Tidende« under Overskriften

GANSKE TAABELIGE RYGTER I OMLØB I GRÆNSELANDET.

Et Rygte gik ud paa, at de danske Troppstyrker, der er placeret i det sydlige Jylland, Natten til Mandag (8. 1.) var blevet alarmeret paa Grund af den paastaaede Fare, som skulde true sydfra. Ogsaa dette var en fuldstændig grundløs Historie. Det var en ganske almindelig Natøvelse, der fandt Sted i Forbindelse med nogle Skarpskydningsøvelser, som Dagen derpaa skulde paabegyndes paa Haderslev-Eggen.

Dertil kommer saa Rygterne, som stammer fra København og som er saa taabelige, at vi slet ikke skal komme ind paa en særlig Omtale. De havde blandt andet kun det svage Holdepunkt, at den danske Gesandt i Berlin som sædvanligt hvert Nytaar havde aflagt et Besøg i København.

I et af Soldaterbrevene i Arne Stevns: 9 April (p. 96) findes følgende Bemærkning:

Da vi fik at vide, at der var kommet Meddelelse om, at Tyskerne samlede motoriserede Styrker syd for den danske Rigsgrænse, og at det kunde ventes at de vilde overskride denne, regnede vi til at begynde med at der blot, ligesom en Gang i Januar, skulde udleveres Ammunition og Forplejning til os, og at vi skulde aflevere det igen, naar der var gaaet nogle Dage.

Landet skal forsvares.

Den alvorlige politiske Situation fremkaldte i den danske Presse en livlig Drøftelse, der delvis formede sig som en Debat om forskellige Punkter i Statsministerens Nytaarstale. For at præcisere Regeringens Standpunkt udtalte Stauning den 11. Januar til Berlingske Tidende (Berl. T. 12.-1.-42):

Jeg har ikke anset det nødvendigt at sige det samme, hver Gang jeg taler. Men nu forstaar jeg, at det er nødvendigt for at bevare den Tillid, man engang har mødt.

Jeg har aldrig taget Afstand fra Forsvarsministerens Erklæring om, hvortil Hæren skal anvendes, og er altsaa fremdeles enig med ham om, at Landets Kræfter selvfølgelig skal sættes ind for at afværge Angreb paa Landets Neutralitet.

Naar jeg ikke har betonet dette i mine Udtalelser ved Aarsskiftet, var det for at undgaa Selvfølgeligheder.

Faa Dage efter bekræftede Folketinget Statsministerens Udtalelse:

Beslutning af Folketinget.

(Vedtaget ved eneste Behandling den 19. Januar 1940.)

Folketinget beslutter at udtale, at man fra alle Sider i det danske Folk er enig om, at Landets Neutralitet skal opretholdes, og at de Midler, der raades over, om fornødent skal anvendes for at hævde og værne Rigets Fred og Uafhængighed, og tilsiger Ministeriet sin Støtte i Arbejdet herfor.

Hans Rasmussen.

Johan Strøm.

(Rigsdagstidende f. 92. ord. Samling, Tillæg C. p. 190)

Norden i Krigens Søgelys.

Under den finsk-russiske Konflikt trængte et nyt Faremoment frem. Tilførselen af Jærnmalm fra de nordsvenske Miner over Narvik langs Norges og Danmarks Kyster var af livsvigtig Betydning for Tysklands Krigsførelse, et Forhold, der skabte en Farezone omkring den skandinaviske Kalot og om de Handelsveje, som derfra førte til de krigsførende Stormagter. Den 17. Januar udtalte Udenrigsminister Sandler i Sveriges Rigsdag:

Den nordskandinaviske Kalot ned til den botniske Bugt er de nordiske Landes fælles Hovedbeklædning, og Sikkerheden for dem alle er den eneste Sikkerhed for den enkelte. De tre Nationer maa nu blive klar over, at deroppe gælder det en for alle og alle for en.

Det første Højdepunkt naaedes i Februar gennem den saakaldte Altmark-Affære, hvis Eftervirkninger fremkaldte en permanent Krise, der i den følgende Maaned — henover Freden i Moskva og Debatten om nordisk Forsvarsforbund — markeredes fra begge de krigsførende Parters Side af Presseangreb, Truster og — Forberedelser.

Gennem flere Maaneder har vi modtaget Oplysninger om, at et stort Antal tyske Handelsfartøjer udrustedes til Transportskibe, og at en Mængde mindre Fartøjer samledes i de tyske Østersøhavne og i Elbens

Munding. Men ingen kunde sige naar og mod hvilket fredeligt Land de skulde anvendes. Holland, Danmark, Norge og Sverige syntes alle lige udsatte for at risikere et pludseligt vilkaarligt Angreb. Hvem der vilde blive udvalgt til de første Ofre, og hvornaar Slaget skulde staa, maatte uundgaaeligt blive Gætteværk.¹⁾

Fra Vestmagternes Side mødte man faste Beslutninger om en alvorlig Skærpelse af Blokadekrigen, særlig med Henblik paa Tysklands Tilførsler af nordisk Malm. Et nyt Højdepunkt naaedes ved Vestmagternes Noter til Sveriges og Norges Regeringer den 5. April, hvori de hævder, at de to Regeringer »ikke længere er helt frie Organer«.

Fra da af var Norden i umiddelbar Krigsfare. Rygterne begyndte at svirre. Hvad de nordiske Regeringer foretog sig i denne Situation og hvad de ikke foretog sig, kan der ikke gives mange paalidelige Oplysninger om. Men en dansk Redaktør, Flensborgeren Jacob Kronika, der som »Nationaltidendes« Korrespondent opholdt sig i Berlin, gjorde i disse alvorlige Dage nogle vigtige Iagttagelser, som fortjener at huskes.

Berlin 6/4 40. („Nationaltidende“ 7/4)

I Berlin tales der i Øjeblikket kun om Norden. Den jævne Tysker ved ikke andet, end at Norges og Sveriges — især dog Norges — Neutralitet hænger i en meget tynd Traad. Tyskland over er man indstillet paa, at Norden i Løbet af nogle Timer eller Dage kan være europæisk Krigsskueplads.

(...)

Naar i Dag autoritative Kredse i Berlin spørges, om det f. Eks. er rigtigt, at Tyskland kunde tænke sig en Landsætning i Norge og Oprettelsen af tyske Flaade- og Luftbaser paa Norges Kyst, saa lyder Svaret: »Tyskland er kendt med engelske Planer om at landsætte Tropper i Norden. Et dansk Blad (»Fædrelandet«) har meddelt, at Englænderne har en Ekspeditionshær paa 100.000 Mand parat. Dette er Situationen«.

Mere siges der i Øjeblikket ikke, men selv en saadan Udtalelse siger jo, hvor uhyre alvorlig en Rolle Norden er kommet til at spille i den europæiske Storkrig.

(...)

Til den rigtige Bedømmelse af Situationen maa det bemærkes, at den omtalte Meddelelse i »Fædrelandet« om en engelsk Ekspeditionshær, der skulde sendes til Norge, har opnaaet usædvanlig stor Betydning i Berlin. Denne Meddelelse er af de tyske politiske Kredse blevet indregistreret som et tungtvejende Faktum. Det fremhæves fra informeret Side udtrykkeligt, at det danske nationalsocialistiske Blads Informationer om Vestmagternes Planer i Norden er blevet meget omhyggeligt undersøgt. Lad det for Fuldstændighedens Skyld være til-

¹⁾ Udtalelse af Churchill i Underhuset 10. 4. 40.

føjet, at »Fædrelandet« i disse Dage er den i tysk Presse mest citerede danske Avis.

For Tyskland er der som sagt ikke mere Tvivl om, at Norden nu skal gøres til Krigsskueplads.

(....)

De første Krigsudvidelsesforsøg fra Vestmagternes Side ser Tyskland allerede nu indledet paa nordisk Grund. Her overfor savner Tykland hidtil et effektivt Neutralitetsforsvar i Norge og Sverige.

Hvad kan Følgerne blive?

Dette Spørgsmaal rummer skæbnetunge Muligheder.

Berlin 7./4. 40 („Nationaltidende“ 8./4)

Paany har mørke Skyer trukket sig sammen over Norden. En fuldkommen nøgtern Vurdering af Øjeblikkets storpolitiske Fakta tilligemed Iagttagelsen af bestemte Fremtoninger tvinger til den Konstatering, at Freden i Norden atter en Gang er i yderste Fare. Skæbnens Hjul er øjensynlig allerede sat i Gang. Om et Døgn eller mindre kan der være skabt en helt ny Situation i Skandinavien.

Disse Ord er ingentunde Udslag af en Panikstemning eller lignende. Alvoren over Norden er saa tung, Faren synes saa overhængende, at vi Nordboer har Brug for al vor Sindsstyrke, al vor Tankeklarhed, al vor Beslutsomhed.

Der er maaske allerede sket mere, end det er muligt at tale offentligt om. I hvert Fald er det baade godt og nødvendigt at være forberedt paa alle Muligheder og at regne med meget korte Frister.

(....)

Det ser ikke ud til, at Tyskland vil sidde stille, indtil det, Berlin kalder Vestmagternes Vold mod de nordiske Lande, er fuldbyrdet. Efter alt at dømme er Tyskland klar til endog at handle baade hurtigt og paa en overraskende Maade.

Foreløbig er Norge i Forgrunden, dernæst omtales Sverige. Danmarks Navn er overhovedet ikke fremme.

De sidste Telegrammer før Besættelsen.

Korsør 8. 4. RB.

En tysk Flaadeeskadre omfattende 48 Fartøjer og bestaaende af Krydsere, Jagere, bevæbnede Bevogningsfartøjer, Trawlere og nogle Lastdampere samt et Hangarskib, passerede i Formiddags gennem Storebælt og Langelandsbæltet. De første Fartøjer passerede tidligt i Morges, og de sidste Baade i den store Eskadre forsvandt ud i Kattegat noget efter Kl. 12 Middag.

Korsør, Mandag. „Nationaltidende“ 9. 4. 40

Det er umuligt at opgive det nøjagtige Tal, men det er givet, at i hvert Fald op imod 100 tyske Krigsfartøjer i Løbet af i Nat og i Dag har passeret Store Bælt for nordgaaende, og endnu i Aften gaar Strømmen af tyske Flaadeenheder op i Kattegat.

Siden Store Bælt for et Par Dage siden blev isfrit og dermed sejlbart, har Trafikken gennem Bæltet været meget livlig. Det var i de første Par Dage Mængder af Handelsdampere, formodentlig omkring 100, der vendte hjem til Tyskland, og de store Mængder af Skibe vakte den allerstørste Opmærksomhed langs hele Kysten.

I Nat vendte Strømmen af Skibe. En halv Snes Krigsskibe, dels Torpedobaade og dels armerede Trawlere gik op gennem Bæltet, og i Morgentimerne tiltog denne Trafik stærkt. Ved 7-Tiden gik to store Krydsere og antagelig et Lommeslagskib — »Deutschland« eller »Admiral Scheer« — tre Torpedobaade og 7 armerede Trawlere mod Nord, og over dem kredsede 9 Flyvemaskiner.

Dette var imidlertid kun Begyndelsen til en næsten uafbrudt Strøm af Krigsskibe. Fiskere, som Dagen igennem har opholdt sig paa Bæltet, fortæller, at de sjældent har fisket under saa uhyggelige Omstændigheder. Krigsfartøjer af alle Arter passerede gennem Bæltet, alene og i Følge, og et nøjagtigt Tal tør ingen give. Fiskernes Opgivelser varierer mellem 65 og 125, og efter at de er kommet i Havn er endda flere Skibe gaaet nordpaa.

Det drejer sig for Størstedelen om de armerede smaa tyske Trawlere, men ogsaa Minestrygere, Torpedobaade og Ubaade er blevet set i stort Antal, ligesom der Dagen igennem har været en livlig Flyvervirksomhed.

„Svenska Dagbladet“, 9. 4. Fra København

Tyske Tropper er 8. 4. marcheret op gennem Sydslesvig og indkvarteret i Flensborg.

Dette Telegram er afsendt Natten mellem 8. og 9. April. Meddelelsen findes ikke i danske Morgenaviser fra 9.-4. Derimod bragte »Nationaltidende« denne Morgen følgende Artikel:

Da Situationen ved den engelske Mineudlægning i Gaar Morges blev særdeles alvorlig for de neutrale, skandinaviske Stater, sammenkaldte Statsminister Stauning straks Udenrigsministeren, Forsvarsministeren og Finansministeren til Konference. Og i Dagens Løb afholdtes flere Møder mellem de fire Ministre og et eller to Møder i det samlede Ministerium, hvor Situationen drøftedes og hvor der blev taget visse Beslutninger om Foranstaltninger til Støtte for den danske Neutralitetsvagt samt til Komplettering af Flaadens uddannede Mandskab. Iøvrigt var Situationen for Danmarks Vedkommende den, at der ikke til Regeringen fra nogen Side var rettet nogen Form for Henvendelse, ikke foretaget Henstillinger, endstige fremsat noget som helst Krav af nogen Art.

Da Uvisheden imidlertid præger hele Situationen omkring den nordiske Neutralitet, fandt Statsministeren det rigtigt i Aftes at indkalde

Partiførerne for de fire store politiske Partier til et Møde, i hvilket ogsaa Udenrigsministeren, Forsvarsministeren og Finansministeren deltog. Der blev her givet Meddelelse om Regeringens Beslutninger med Hensyn til Neutralitetsvagten, samt om den Underretning, Regeringen havde om Situationen i Skandinavien. Disse Meddelelser kunde tages til Efterretning, hvorefter det besluttedes at fortsætte Drøftelserne i Dag Kl. 15 (9. 4.) i et Møde med Partiordførerne.

(...)

Efter Mødet med Partiordførerne holdtes nyt Møde af Stats-, Udenrigs-, Finans- og Forsvarsministrene, og i dette Møde deltog ogsaa Udenrigsministeriets Direktør, Minister *Mohr*.

Forsvarsministeren havde i Dagens Løb Konference med Værnenes Chefer, Generalløjtnant Prior og Viceadmiral Rechnitzer.

Der fandtes ikke Motivering, for at foretage særlige Indkaldelser, idet Situationen vel bedømtes som alvorlig, men uden akut Fare for dansk Neutralitet.

Nogen Udtalelse blev ikke fremsat fra nogen Ministers Side, idet der ikke skønnedes at være Aarsag til saadan Henvendelse til Offentligheden, der iøvrigt tog Begivenhedernes Udvikling i Skandinavien med Ro og Fatning. Spørgsmaalet om en Samlingsregering nævnedes i Gaar Formiddags som en Mulighed indenfor en meget kort Frist, men drøftedes imidlertid slet ikke under Konferencen med Partiordførerne i Aftes.

Hamar.

9. April 1940.

Tysk Memorandum.

Kl. 4,30 Morgen overrækkes der den danske og norske Regering et Memorandum fra den tyske Rigsregering. Det norske har følgende Ordlyd:

Mod det tyske Folks og dets Regerings oprigtige Ønske om at leve i Fred og Venskab med det engelske og franske Folk, og til Trods for, at der ikke fandtes nogen som helst fornuftig Grund til en gensidig Strid, har Magthaverne i London og Paris erklæret det tyske Folk Krig. Ved at slippe denne Angrebskrig løs, en Angrebskrig, der er rettet mod det tyske Riges Bestaaen og det tyske Folks Eksistens, og som de har forberedt i lang Tid, har England og Frankrig ogsaa aabnet Søkrigen mod den neutrale Verden. Idet de til at begynde med, med fuldstændig Foragt for Folkerettens mest primitive Regler, har forsøgt at rette Sulteblokaden mod tyske Kvinder, Børn og Oldinge, underkaster de samtidig de neutrale Stater deres hensynsløse Blokade-Forholdsregler.

Den direkte Følge af disse af England og Frankrig indførte folkeretsstridige Kampmetoder, som Tyskland maatte møde med sine Forsvars-Forholdsregler, var den alvorligste Fortræd for den neutrale Skibsfart og den neutrale Handel. Derudover har denne engelske Optræden tilføjet Neutralitets-Begrebet som saadant et tilintetgørende Slag. Tyskland paa sin Side har alligevel bestræbt sig for at opretholde de Neutrales Rettigheder ved at søge at begrænse Søkrigen til de mellem Tyskland og dets Modstander liggende Havomraader. Heroverfor er England i den Hensigt at vende Faren bort fra sine Øer og samtidig at hindre Tysklands Handel med den neutrale Verden mere og mere gaaet over til at føre Søkrigen ind i de Neutrales Farvande.

Som et Led i denne ægte britiske Søkrigsførelse har England i stadig stigende Grad og under flagrant Brud paa Folkeretten fortaget krigerske Handlinger til Søs og i Luften, ogsaa i Danmarks og Norges Territorialfarvande og Højheds-Omraader. Tyskland har forudset denne Udvikling fra Krigens Begyndelse. Det har ved sin indre og ydre Erhvervspolitik forstaaet at hindre det britiske Forsøg paa en Sulteblokade mod det tyske Folk og Standsningen af den tyske Handel med de neutrale Stater.

Dette bevirkede i de sidste Maaneder, at det fuldstændige Sammenbrud af den britiske Blokadepolitik traadte stadigt tydeligere frem. Denne Udvikling samt Haabløsheden ved et direkte Angreb paa de tyske Vestbefæstninger og den i England og Frankrig stadig tiltagende

Bekymring for de resultatrige tyske Modangreb til Søs og i Luften har i den sidste Tid i forøget Omfang ført til, at de to Lande med alle Midler forsøger at foretage en Omlægning af Krigsskuepladsen til det neutrale Fastland i og udenfor Europa.

At England og Frankrig herved i første Række tager Sigte paa de smaa europæiske Staters Territorier, svarer til britisk Tradition, og er en Selvfølge. Ganske aabenlyst har de engelske og franske Statsmænd i de sidste Maaneder proklameret Krigens Udvidelse til disse Omraader som den strategiske Grundtanke i deres Krigsførelse. Den første Lejlighed hertil frembød den russisk-finske Konflikt. Den engelske og franske Regering har fuldt offentligt udtalt, at de havde til Hensigt med militære Styrker at gribe ind i Konflikten mellem Sovjetunionen og Finland, og at de agtede i denne Hensigt at benytte de nordiske Staters Omraade som Operationsbasis. Kun den hurtige Fredsslutning, som skete i Norden tværtimod deres Ønsker og Forventninger, har hindret dem i allerede dengang at udføre denne Beslutning.

Naar de engelske og franske Statsmænd bagefter har erklæret, at de havde ønsket at gøre Aktionens Gennemførelse afhængig af de interesserede nordiske Staters Billigelse, er dette en grov Usandhed. Rigsregeringen er i Besiddelse af det dokumentariske Bevis for, at England og Frankrig i Fællesskab har besluttet i givet Tilfælde at gennemføre Aktionen gennem de nordiske Staters Omraade ogsaa mod disse Staters Vilje.

Men det afgørende er følgende: Af den franske og den engelske Regerings Holdning før og efter den sovjetrussisk-finske Fredsslutning og af det Materiale, som Rigsregeringen har foreliggende, fremgaar klart, at Beslutningen om at bringe Finland Hjælp mod Russerne ervedover skulde tjene yderligere Planer. Det Maal, som England og Frankrig herved forfulgte i Skandinavien, var og er følgende:

1) Ved Besættelse af Narvik at afskære Tyskland fra de nordlige Malmtilførsler og

2) ved denne Landsættelse af engelsk-franske Stridskræfter i de skandinaviske Lande at oprette en ny Front for at kunne angribe Tyskland i Flanken fra Norden.

Herunder skulde Nordens Lande tjene som Krigsskueplads for de engelsk-franske Tropper, medens der ifølge gammel engelsk Tradition var tiltænkt de nordiske Lande Overtagelsen af Rollen som Hjælpe- og Lejetropper.

Da denne Plan først var blevet krydset ved den russisk-finske Fredsslutning, fik Rigsregeringen stadig klarere Kendskab til, at England og Frankrig foretog bestemte Forsøg paa straks at virkeliggøre deres Hensigter i anden Form.

I den stadige Trang til at forberede en Intervention imod Nord har da ogsaa den engelske og den franske Regering i de sidste Uger ganske aabenlyst proklameret den Thesis, at der ikke maatte findes nogen Neutralitet i denne Krig, og at det var de smaa Landes Pligt at deltage aktivt i Kampen mod Tyskland. Denne Thesis blev forberedt ved Vestmagternes Propaganda og understøttet ved stadigt forstærkede politiske Forsøg paa Tryk mod de neutrale Stater.

De konkrete Efterretninger om Vestmagternes forestaaende Land-

gangsforløb i Skandinavien hobede sig i den sidste Tid stadigt mere og mere op, men hvis der overhovedet endnu kunde bestaa den mindste Tvivl om Vestmagternes endelige Beslutning om Intervention i Norden er den endeligt blevet fjernet i de sidste Dage: Rigsregeringen er kommet i Besiddelse af uigendrivelige Beviser for, at England og Frankrig agtede i de allernærmeste Dage overraskende at besætte bestemte Omraader af de nordiske Stater.

De nordiske Stater paa deres Side har ikke blot ikke ydet den mindste Modstand mod Englands og Frankrigs hidtidige Overgreb, men stedse fundet sig i de alvorligste Indgreb i deres Højhedsrettigheder uden tilsvarende Modforholdsregler. Rigsregeringen maa derfor antage, at den kgl. norske Regering ogsaa vil indtage samme Holdning overfor Englands og Frankrigs nu planlagte og for deres Virkeliggørelse staaende Planer, men selv om den kgl. norske Regering skulde ville træffe Modforholdsregler, er Rigsregeringen klar over, at de norske militære Kræfter ikke vil være tilstrækkelige til med Held at kunne træde op mod de engelsk-franske Aktioner.

I denne afgørende Fase af den tyske Folk af England og Frankrig paatvungne Eksistenskamp kan Rigsregeringen imidlertid ikke under nogen Omstændighed taale, at Skandinavien af Vestmagterne bliver gjort til Krigsskueplads mod Tyskland, og at det norske Folk, enten direkte eller indirekte, bliver misbrugt til Krig mod Tyskland. Tyskland har ikke til Hensigt uvirksomt at afvente en saadan Virkeliggørelse af sine Fjenders Planer eller finde sig deri.

Rigsregeringen har derfor med i Dag indledet bestemte, militære Operationer, der vil føre til Besættelse af strategisk vigtige Punkter paa norsk Statsomraade.

Rigsregeringen overtager dermed under denne Krig Beskyttelsen af Kongeriget Norge. Den er fast besluttet paa fra nu af med sine Magtmidler at forsvare og definitivt sikre Freden i Norden mod ethvert engelsk-fransk Angreb. Rigsregeringen har ikke ønsket denne Udvikling. Ansvaret herfor falder alene paa England og Frankrig. Begge Stater forkynder ganske vist hyklerisk Beskyttelse af de smaa Lande. Men i Virkeligheden begaar de Vold mod dem i Haab om derved at kunne virkeliggøre deres mod Tyskland rettede, dagligt mere og mere aabenlyst forkyndte Ødelæggelsesvilje.

De tyske Tropper betræder derfor ikke norsk Jord med fjendtligt Sindelag. Den tyske Overkommando har ikke til Hensigt at benytte de af de tyske Tropper besatte Punkter som Operationsbasis til Kamp mod England, saa længe det ikke bliver tvunget dertil ved Englands og Frankrigs Forholdsregler.

De tyske, militære Operationer tilsigter udelukkende at sikre Norden mod den planlagte Besættelse af norske Støttesteder ved engelsk-franske Stridskræfter. Rigsregeringen er overbevist om, at den ved denne Aktion samtidig tjener Norges Interesser. For denne Sikring gennem den tyske Værnemagt giver de skandinaviske Nationer den eneste Garanti for, at deres Lande ikke under denne Krig vil blive gjort til Slagmark og til Skueplads for maaske overordentlig frygtelige Kamphandlinger.

Rigsregeringen venter derfor, at den kongelige norske Regering og det norske Folk vil vise Forstaaelse for den tyske Aktion og ikke møde

den med nogen Art af Modstand. Enhver Modstand maatte brydes, og vilde af de indsatte tyske Stridskræfter blive brudt med alle Midler og kun føre til Blodsudgydelse, fuldstændig uden Nytte.

Den kongelige norske Regering anmodes om med største Skynding at træffe alle Forholdsregler for at sikre, at de tyske Troppers Aktion kan ske uden Gnidninger og Vanskeligheder. I Overensstemmelse med den Aand, der altid har raadet i det gode tysk-norske Forhold, erklærer Rigsregeringen over for den kongelige norske Regering, at Tyskland ikke har til Hensigt nu eller i Fremtiden at berøre Kongeriget Norges territoriale Integritet og politiske Uafhængighed.

Et tilsvarende Memorandum er tilstillet den kongelige danske Regering.

Samtidig med Overrækkelsen af dette Memorandum flyver tyske Maskiner ind over de danske Byer og nedkaster Tusinder af grønne Flyvesedler med følgende

OPROP!

Til Danmarks Soldater og Danmarks Folk!

Uten Grund og imot den tyske Regjerings og det tyske Folks oprigtige Ønske, om at leve i Fred og Venskab med det engelske og det franske Folk, har Englands og Frankrigets Magthavere ifjor i September erklæret Tyskland Krigen.

Deres Hensigt var og blir, efter Mulighet, at treffe Afgjørelser paa Krigsskuepladser som ligger mere afsides og derfor er mindre farlige for Frankriget og England, i det Haab, at det ikke vilde være mulig for Tyskland, at kunde optræde stærkt nok imot dem.

Af denne Grund har England blandt andet stadig krænket Danmarks og Norges Nøitralitet og deres territoriale Farvand.

Det forsøkte stadig at gjøre Skandinavien til Krigsskueplads. Da en yderlig Anledning ikke synes at være givet efter den russisk-finske Fredsslutning, har man nu officielt erklæret og truet, ikke mere at taale den tyske Handelsflaates Seilads indenfor danske Territorialfarvand ved Nordsjøen og i de norske Farvand. Man erklærte selv at vilde overta Politiopsigten der. Man har tilslut truffet alle Forberedelser for overraskende at ta Besiddelse af alle nødvendige Støtepunkter ved Norges Kyst. Aarhundredes største Krigsdriver, den allerede i den første Verdenskrig til Ulykke for hele Menneskeheden arbeidende Churchill, uttalte det aapent, at han ikke var villig til at la sig holde tilbake af »legale Afgjørelser eller nøitrale Rettigheder som staar paa Papirlapper«.

Han har forberedt Slaget mot den danske og den norske Kyst. For nogen Dager siden er han blit utnævnt til foransvarlig Chef for hele den britiske Krigsføring.

Den tyske Regjering har til nu overvaaket denne Mands Forholdsregler, men den kan ikke taale, at en ny Krigsskueplads nur blir skaffet efter de engelsk-franske Krigsdriveres Ønsker.

Den danske og den norske Regjering har siden Maaneder hat Beskjed om disse Forsøk.

Likeledes er deres Holdning ingen Hemmelighet for den tyske Regjering. De er hverken villige eller istand til at kunne yde en virksom Motstand mot det engelske Indbrudd.

Derfor har Tyskland besluttet at foregripe det engelske Angrep og med sine Magtmidler selv at overta Beskyttelsen av Danmarks og Norges Kongeriges Nøitralitet og værne den saalænge Krigen varer.

Det er ikke den tyske Regjerings Hensigt at skaffe sig et Støttepunkt i Kampen mot England, den har udelukkende det Maal at forhindre at Skandinavien blir Slagmark for de engelske Krigsudvidelser.

Af denne Grund har sterke tyske Militærkræfter siden idag morges tat Besiddelse af de vigtigste militære Objekter i Danmark og Norge. Over disse Forholdsregler treffes der for Tiden Overenskomster mellem den tyske Riksregjering og den Kongelige Danske Regjering. Disse Overenskomster skal sikre at Kongeriget bestaar videre, at Hæren og Flaaten opretholdes, at det Danske Folks Frihet agtes og at dette Lands fremtidige Uafhængighet fuldt ut sikres.

Indtil disse Forhandlinger er afsluttet, maa der ventes, at Hæren og Flaaten har Forstaaelse for dette, likeledes at Folket og alle kommunale Steder er fornuftige og har god Vilje, slik at de undlater enhver passiv eller aktiv Motstand. Den vilde være uten Nytte og bli brudt med alle Magtmidler. Alle militære og kommunale Steder anmodes derfor straks at opta Forbindelsen med de tyske Kommandører.

Folket opfordres til at fortsætte det daglige Arbeide og til at sørge for Rolighet og Orden!

For Landets Sikkerhet mot engelske Overgrep sørger fra nu af den tyske Hær og Flaate.

Den Tyske Kommandør
Kaupisch.

Dagens Telegrammer.

Faa Timer senere løb følgende Meddelelser gennem Fjernskriveren:

Aabenraa, 9. April RB.

Tyske Soldater er gaet over den danske Grænse. Garnisonen i Sønderborg rykker nordpaa.

Middelfart, 9. April RB.

Tre tyske Krydsere lagde ved 4.30-Tiden ind i Middelfart Havn. Der blev sat Soldater i Land, og de tilstødende Gader blev besat.

Senere blev mindst et Stykke svært Skyts bragt i Land. I Bæltet ligger tre store Skibe, tilsyneladende Troppetransportskibe.

Det tyske Luftvaaben tog straks hele det danske Luftrum i sin Besiddelse:

Aalborg Stiftstidende, 1. Udg. Kl. 10.15

Randers, Tirsdag

Kl. 6.30 i Morges blev Randers By vækket af flere tyske Militærmaskiner, som i lav Højde kredsede hen over Byen, dog uden at lande.

Fra Luftmeldecentralen opnaedes Forbindelse med Garnisonen i Viborg, hvorfra man modtog den ventede Besked om, at den civile Luftmeldetjeneste ikke vilde blive taget i Brug, efter at det danske Luft- rum allerede var domineret af udenlandske Maskiner.

Maskinerne var endnu ikke landet, da Stiftstidendes Korrespondent Kl. 7,30 afgav ovenstaaende Melding.

I samme Avisudgave findes endvidere følgende Meddelelse:

Medens den norske Radio allerede Kl. 7 i Morges kunde fortælle, at tyske Tropper var rykket ind i Sønderjylland, og at Garnisonen i Sønderborg veg, foruden at der blev landsat tyske Tropper i Middelfart, bragte Kalundborg Radio det forud berammede Program med Morgengymnastik for Kvinder.

Først Kl. 8,30 hørte man over dansk Radio om den ændrede politiske Situation. Speakeren oplæste den tyske Kommandant Kaupischs Opraab, der blev gentaget, og derefter fortsatte Radioen med Morgenandagt fra Domkirken i København.

Et fjærntliggende, men vigtigt Støttepunkt som Aalborg ønskede den tyske Hær at tage i sin Besiddelse samtidig med Indmarchen. Aalborgs Besættelse fandt derfor Sted ad Luftvejen. I Aalborg Stiftstidende, 9. 4. (2. Udg. Kl. 15,15) findes en detaljeret Beskrivelse af Begivenheden:

De tyske Flyvere kom til Aalborg i Morges. De første Maskiner saas komme fra Syd Kl. ca. 6,15. En af Stiftstidendes Medarbejdere vækkedes af en fjærn Motorbrummen og gik til Vinduet, og fortæller om sine iagttagelser.

— Der var intet at se, men med et fik jeg Øje paa en lillebitte Prik højt oppe i Luften. Jeg fangede den ind med Kikkert og saa nu tydeligt, at der var fire tre-motorede Junkers 52.

Man havde Indtryk af, at Maskinerne ikke ønskede at vække Opmærksomhed, men blev snart nødt til at skifte Mening. Snart gik Maskinerne ned i lav Højde, og flere kom til. I store Sving kredsede de over Flyvepladsen, over Cementfabriken og over hele Kvarteret derude.

Den voldsomme Larm af de store Motorer vækkede alle. Og Maskinerne vedblev at komme susende fra Syd i Stimer paa fire og fem, indtil der ialt var en Snes store, graa Maskiner i Luften over dette Kvarter.

Saa skete der noget, som gjorde det klart, at der virkelig var noget alvorligt paa Færde. Tre kæmpemæssige to-motorede Do-18 strøg ind over Byen i ganske lav Højde, saaledes at man ganske tydeligt kunde se deres Mærke, det sorte Kors paa det hvide Felt og det lille D, der angiver deres Nationalitet. Maskinerne gik længere ned, samtidig med at de satte Kursen mod Flyvepladsen, som ganske øjensynligt var blevet udpeget for dem af de hurtigere Rekognosceringsmaskiner.

Med et blev det helt hvidt i Luften omkring Maskinerne, akkurat som om man havde blæst til en kæmpemæssig Fandens Mælkebøtte. Som hvide Dun dryssede Faldskærmene fra de tre Maskiner, saa vidt

man kunde se mellem 30 og 40. Kun et Øjeblik var de synlige i den disede Morgenluft, saa forsvandt de ned over Flyvepladsen. Ingen kunde længer være i Tvivl: Der var landsat tyske Soldater fra Maskinerne!

Flere og flere af de hurtige tre-motorede Maskiner kom til, til Tider en hel Sky i Luften. De begyndte at strejfe ind over Husene derude, og Flyvebladene med den tyske Kommandørs Opraab regnede ned over Tagene. Enkelte af Maskinerne gik ned i meget lav Højde, nogle strøg ned over Husene, kun faa Meter over Skorstenene.

Med rasende Fart drøede de forbi, et Sug i Luften og et Drøn, saa Ruderne klirrede. Ganske tydeligt saa man Piloten sidde i Maskinens glasdækkede Snude. Overalt kom Folk paa Benene, snart tog Folk deres Cykle frem for at køre paa Arbejde, og Mælkevognene begyndte paa Dagens Dont.

Den gamle Flyveplads ved Rørdal er atter taget i Brug. I Formiddags parkerede op imod et halvt Hundrede grønne tre Motorers Junkermaskiner paa den. De har været brugt til Toppetransporter. Da de ankom, var de fuldkommen proppet med Infanteri, der straks marcherede til Aalborg. Tre af Maskinerne havde haft Uheld med Landingen. De var kørt fast i en Pløjemark sydøst for Pladsen, en af dem havde haft for stærk Fart paa og var drejet en halv Omgang rundt, derved var Halepartiet knækket. En fjerde Maskine laa midt paa Pladsen, dens Understel var sunket sammen som Følge af en for haard Landing.

Paa Rørdalsvejen saas flere smaa Infanteri-Afdelinger, en af disse havde fundet det for besværligt at bære de svære Oppakninger og havde faaet en Vognmand til at tage Sagerne med sig, smilende og gemyllige gik Soldaterne ved Siden af Vognen og snakkede, saa godt det lod sig gøre, med Kusken. Nogle Afdelinger blev paa Flyvepladsen og gik straks i Gang med at udbedre den, et Hegn ind mod Rørdal Boldklub blev fjernet og en transportabel Radiostation stillet op.

(....)

Der raadede i de første Timer stor Ubished, navnlig i de Egne af Landet, der ikke fra Begyndelsen berørtes direkte af Besættelsen. »Vendsyssels Vens-treblad«, der udkommer i Hjørring, skrev i Nummeret for 9. April:

Hvad der er sket indenfor Danmarks Grænser i Nattens Løb vides paa nuværende Tidspunkt ikke med Bestemthed. Der er indført Telegramcensur, og Dagbladene har i Dag ikke modtaget deres daglige Efterretningstjeneste. Denne Telegramtjeneste foregaar over Odense Militærstation, men Stationens Sender er aabenbart blevet beslaglagt. Ligeledes er København og Kalundborg Radio aabenbart underkastet Tyskernes Kontrol. Flere Gange i Dagens Løb er det tyske Opraab blevet gentaget i Radioen af Speakeren, men uden Kommentarer. En Del af det annoncerede Program er udgaet, og en Gang i Formiddagens Løb meddeltes, at der ikke de to første Timer maatte usendes Løbesedler og Aviser.

Henimod Aften bragte »Vendsyssels Tidende« en Oversigt over Situationen:

(General Kaupischs) Proklamation blev ved Halvnytiden oplæst i den danske Radio uden Kommentar, saa Radioen maa være under tysk Kontrol. Fra den danske Regering forelaa i Formiddags ingen Meddelelse, men over tysk Radio oplystes, at København er besat. En tysk Flaadeafdeling ses ved Fredrikshavn, og det meddeles, at flere danske Byer ligeledes er besat.

Kl. 12,50 oplæstes i Radioen to korte Proklamationer,

Af Proklamationerne fremgaar, at Regeringen under Protest er gaaet ind paa de tyske Krav om Besættelse, og det henstilles til Befolkningen om at bevare Ro og Orden.

I supplerende Meddelelser blev Bladene anmodet om ikke i Dag at bringe andre Oplysninger om udenrigspolitiske Forhold end dem, der udsendes officielt, og vi bringer derfor ikke de Meddelelser, som i Formiddags hørtes gennem den norske Radio.

Iøvrigt er der i Øjeblikket kun at tage Regeringens Proklamationer til Efterretning.

Fra Hålsingborg modtog det svenske Hovedstadsblad »Svenska Dagbladet« denne Meddelelse:

Med den sidste Færge fra Helsingør i Formiddags ankom til Hålsingborg et dansk Kompagni paa 150 Mand, som tilhørte Garnisonen i Roskilde. En af Officererne har forklaret at Tropperne har begivet sig til Sverige i Haab om at kunne forene sig med den svenske Hær. Troppen er interneret. Det danske Orlogsskib »Freja« er ligeledes ankommet til Hålsingborg.*)

Om Formiddagen udsendtes den første Meddelelse om Begivenhederne fra Tyskland:

Berlin, Tirsdag Kl. 12,26. RB.

For at imødegaa det i Gang værende britiske Angreb mod Danmarks og Norges Neutralitet har den tyske Værnemagt overtaget den bevæbnede Beskyttelse af disse Stater. I dette Øjemed er der i Morges i de to Lande henholdsvis rykket ind og landet store tyske Styrker af alle Værnemagtsenheder. Til Beskyttelse af disse Operationer er der blevet udlagt omfattende Minespærringer.

Den næste officielle Meddelelse fra tysk Side havde følgende Ordlyd:

Berlin, Tirsdag. RB. Kl. 16,13

Tidlig Tirsdag Morgen er tyske motoriserede Tropper og Panserstyrker gaaet over den dansk-tyske Grænse ved Flensborg og Tønder

*) Se Beretningen Side 43.

og er under Fremrykning over Aabenraa og Esbjerg mod Nord. Ved Morgengry er tyske Tropper i Lillebælt gaaet i Land i Middelfart og har sat sig i Besiddelse af den derværende Bæltbro.

Tyske Søstridskræfter er trængt ind i Storebælt og har landsat Tropper i Korsør og Nyborg. Tropper og et Pansertog er med Færgen fra Warnemünde landsat i Gedser og har derfra tiltraadt Fremrykningen mod Nord. Samtidig blev Vordingborgbroen i den sydlige Del af Øen Sjælland besat. Tyske Tropper er ved Morgengry blevet landsat i København. Kastellet og Radiostationen blev besat. Siden Kl. 8 har hele Byen været i tyske Hænder.

Om Aftenen indløb følgende Telegram fra Tyskland:

Berlin, Tirsdag. RB

De tyske Troppers Fremrykning mod Nord i Jylland og paa Øerne gør gode Fremskridt. Den danske Regering har anvist de danske Tropper ikke at gøre Modstand. De tyske og danske Kommandosteder har i Formiddag optaget Forbindelse med hinanden.

(. . . .)

Paa Flyvepladserne i Jylland og Sydnorge er der landet tyske Luftstridskræfter.

Erklæring af Udenrigsminister v. Ribbentrop.

Den 9. April afgav Udenrigsminister v. Ribbentrop overfor udenlandske Presserepresentanter i Berlin følgende Erklæring:

Gaardsdagens engelsk-franske Indbrud i den norske Neutralitet betegner det flagranteste Rets- og Neutralitetsbrud, der tænkes kan. Det slutter sig værdigt til Rækken af utallige lignende engelske Neutralitetskrænkelser fra Bombardementet af København i Aaret 1807 til den Dag i Dag. Englands og Frankrigs Indbrud paa nordisk Højhedsomraade kom ikke overraskende for Tyskland.

Som De har hørt af Rigsregeringens Note til den norske og den danske Regering, er det Englands og Frankrigs Maal at afskære Tyskland fra dets nordlige Tilførsler og indrette en ny Krigsskueplads i Skandinavien for at angribe Tyskland i Flanken nordfra.

Englands og Frankrigs i Gaar stedfundne Indbrud i Territorialfarvandet ved Minelægning og Sænkning uden Varsel er først 1. Del af den Rigsregering bekendte, britiske Plan. Den anden Del skulde efter de Rigsregering foreliggende Oplysninger gennemføres umiddelbart derefter. Den bestod i Besættelse af hele Skandinavien, d. v. s. Danmark, Norge og Sverige, thi kun ved denne Besættelse af Sverige vilde England og Frankrig have været i Stand til at afskære Tyskland fra andre svenske Malmtilførsler. De engelsk-franske Tropper skulde saa ad den hurtigste Vej i Skandinavien støde frem mod Syd og nordfra falde ind i Tyskland.

Allerede i nogen Tid har Rigsregeringen haft Efterretning om, at der paa hele Norges Omraade befandt sig engelske og franske General- og Admiralstabsofficerer for at udfinde og forberede Landingspladser og for at planlægge Fremmarchen mod Syd. Rigsregeringen har allerede i længere Tid kendt disse Planer, men Verden bliver først nu efter det uden Varsel stedfundne Indbrud i det neutrale Norge klar over hele den uhyrlige Kynisme og Brutalitet, hvormed England og Frankrig her i det fredelige Norden vilde skabe en ny Krigsskueplads mod Tyskland.

I den engelsk-franske Note af 8. April til den norske Regering proklameres der en ny international Lov, hvorefter der tilkommer en Kriæsførende Ret til at foretage en Aktion, der tjener som Modvægt mod en ved en ulovlig Fjendehandling fremkaldt Situation. Denne Thesis har vi gjort til vor. England har voldført Skandinavien, og paa dette internationale Retsbrud har Føreren nu givet det passende Svar: Den tyske Værnemagt vil sørge for, at ingen Engländer eller Franskmand mere under denne Krig lader sig se i Norge og Danmark. Tyskland har dermed frelst Skandinaviens Lande og Folk fra Tilintetgørelse og vil nu til Krigens Slutning staa inde for den sande Neutralitet i Norden.

— Jeg er overbevist om, at dette Skridt af Føreren har bevaret en gammel, ærværdig Del af Europa for den sikre Undergang og absolute Ødelæggelse, der aabenbart er vore engelske og franske Fjender ligegyldig.

Officielle danske Meddelelser.

Ved Middagstid udsendte de danske Myndigheder den første officielle Bekendtgørelse om Begivenhederne:

Til det danske Folk!

Tyske Tropper har i Nat overskredet den danske Grænse og har gjort Landgang forskellige Steder. Den danske Regering har under Protest besluttet at ordne Landets Forhold under Hensyn til den Besættelse, som har fundet Sted, og i Henhold hertil kundgøres følgende:

De tyske Tropper, som nu befinder sig her i Landet, træder i Forbindelse med den danske Værnemagt, og det er Befolkningens Pligt at afholde sig fra enhver Modstand overfor disse Tropper. Den danske Regering vil forsøge at sikre det danske Folk og vort Land imod de af Krigsforhold følgende Ulykker og opfordrer derfor Befolkningen til rolig og behersket Holdning overfor de Forhold, som nu er opstaaet. Ro og Orden maa præge Landet, og loyal Optræden maa udvises overfor alle, som har en Myndighed at udøve.

København, d. 9. April 1940.

Christian R.

Th. Stauning

Samtidig udsendte Kongen følgende Proklamation til Folket:

Under disse for vort Fædreland saa alvorlige Forhold opfordrer jeg alle i By og paa Land til at vise en fuldtud korrekt og værdig Optræden, da enhver uoverlagt Handling eller Ytring kan have de alvorligste Følger.

Gud bevare Dem alle. Gud bevare Danmark.

Christian R.

Amalienborg, den 9. April 1940.

Om Eftermiddagen indkaldtes gennem RB. Rigsdagen til Møde samme Aften, og Indenrigsministeriet bekendtgjorde følgende:

Regeringen har beordret Mørkelægning over hele Landet fra og med Mørkets Frembrud Tirsdag Aften og indtil videre.

De i Indenrigsministerens Bekendtgørelse af 31. August 1939 givne Bestemmelser vil være at følge.

Det paalægges alle, saavel i By som paa Land, private Personer, Virksomheder og Institutioner saavel som offentlige Myndigheder ufortøvet at træffe Forberedelser, saaledes at Mørkelægningen er gennemførlig fra i Aften, enten ved Slukning af Lyskilderne eller ved virksomme Afblændinger eller Tildækninger.

Indtil videre skal Mørkelægningen hver Aften træde i Kraft Kl. 19 og vedvare til den paafølgende Morgen Kl. 5.

Det værnepligtige Civilbeskyttelsesmandskab skal ikke give Møde.

Samtidig udsendtes over RB. et dansk Communiqué om Besættelsen:

Ved 4,30-Tiden i Morges henvendte den tyske Gesandt i København sig til den danske Regering og meddelte, at tyske militære Styrker besatte de vigtigste militære Objekter i Landet.

I de tidlige Morgentimer overskredes Grænsen af tyske Tropper, og der blev i en Række Kystbyer, deriblandt København, landsat Besættelsestropper. I Løbet af Morgen- og Formiddagstimerne besatte disse tyske Militærstyrker forskellige danske militære Etablissementer, og i Løbet af Dagen er endvidere tyske Tropper ankommet til en Række af Landets Byer.

Under dette gik enkelte Menneskeliv tabt.

I Morgentimerne nedkastede tyske Flyvemaskiner Opraab til Soldater og Borgere, hvori der redegjordes for den tyske Besættelse, dens Motiver og Hensigter.

Straks efter den tyske Gesandts Henvendelse fandt en Raadslagning Sted hos Kongen, hvori deltog Medlemmer af Regeringen samt de øverste militære Myndigheder. Efter denne Raadslagning udsendtes Regeringens og Kongens Henvendelser til det danske Folk.

Blandt de Foranstaltninger, der er en Følge af den nye Situation, er, at en Del af Forbindelserne mellem Danmark og Udlandet foreløbig er afbrudt. Det haabes imidlertid, at der paa disse Omraader hurtigt vil kunne gennemføres Lempelser.

Allerede fra i Aften er der gennemført fuldstændig Mørkelægning

over hele Landet. Denne Mørkelægning vil være gældende indtil videre. Befolkningen opfordres til at drage Omsorg for, at den overholdes strengt.

RB. 9. April

Til Pressen.

Om Dagens Begivenheder maa kun bringes, hvad der meddeles fra RB. og Statsradiofonien og Radioavisen. Kundgørelser fra lokale Autoriteter i Relation til Situationen, maa kun meddeles med vedkommende tyske Kommandants Godkendelse. Almindelige lokale Nyheder maa bringes.

Rigsdagens Aftenmøde.

Kl. 21 samledes Rigsdagen til Møde. Vi gengiver efter Rigsdagstidende:

Fællesmøde af Tingenes Medlemmer

Tirsdag den 9. April Kl. 21.

Folketingets Formand: Det er i en saare alvorstung og skæbnesvanger Stund, at Rigsdagens Medlemmer i Aften er kaldt til Møde. Den ydre Anledning er kendt af alle. Den har Dagen igennem fyldt vort Sind med Ængstelse, og vi ser med Uro paa, hvad kommende Timer og Dage vil bringe.

Under saadanne Omstændigheder er det naturligt, at Rigsdagen mødes med Landets Regering for at modtage de Meddelelser, som Landets ansvarlige Ledere maatte have at give.

Statsministeren (Stauning): Det var med smertelig Sorg, at Befolkningen i Morges erfarede om de Begivenheder, der var i Udvikling.

Vi regnede med, at den Politik, Danmark har ført, kunde have holdt os udenfor alvorlige Forviklinger, men Tryghedsfølelsen blev afbrudt, da der i Nat blev forebragt Udenrigsministeren en Meddelelse om, at den tysk-danske Grænse var overskredet af tyske Tropper, og at Landgang foregik forskellige Steder i Landet. Under Indtrykket af disse alvorlige, uvarslede Begivenheder og af en Viden om, at Bombardementsmaskiner overfløj Landets Hovedstad, maatte Kongen og Medlemmer af Ministeriet i Morges Kl. 5—5½ tage Standpunkt til den foreliggende Tilstand, og til Meldingen om, at den tyske Regering besatte Landet med tysk Militær.

Vi valgte at søge Landets Forhold ordnet under denne Besættelse i Tillid til Forsikringen om, at *Tyskland ikke har den Hensigt igennem de iværksatte Foranstaltninger at antaste Danmarks territoriale Integritet og politiske Uafhængighed.*

Vi valgte denne Vej for at skaane Landet og Folket for en Krigstilstands Følger — men vi maa dybt beklage Tabet af gode danske Sønner i denne Morgens første Timer, og at mange er blevet Invalidier.

Der er straks nedlagt Protest overfor Tysklands Gesandt i Anled-

ning af den skete Besættelse, og jeg er sikker paa, at den danske Rigsdag staar sammen med Regeringen om de Følelser, denne Begivenhed maa fremkalde.

Den nuværende Regering har Ansvaret for den Afgørelse, der blev truffet i denne Dags Morgen, og vi føler, *at vi har handlet ud fra en ærlig Overbevisning om, at vi ved Afgørelsen fritog Land og Folk for en tungere Skæbne.*

Det er Regeringens Ønske, at den Besættelse, som er foregaaet, maa blive ledet med Forstaaelse og human Følelse over for en gammel nordisk Nation, der ærligt har gennemført en upartisk Neutralitetspolitik i Forventning om derved at kunne bevare sit nationale Liv i fredelig Udvikling.

Forholdene er blevet anderledes, end vi haabede; men vi vil fremdes søge at sikre Land og Folk imod Krigens Ulykker, og vi stoler paa Folkets Medvirken. Jeg henviser til den af Kongen og Ministeriet i Dag udsendte Proklamation til det danske Folk og gentager:

Lad Ro og Orden præge Landet, og lad os vente en forstandig og loyal Holdning af alle Landets Borgere.

Vort fælles Ønske er Fred mellem Folkene og med dette Ønske slutter jeg ogsaa denne Redegørelse.

Til denne Meddelelse skal jeg endnu tilføje den Oplysning, at der paany er blevet forhandlet om Regeringens Sammensætning, og der er givet Tilslutning til en Udvidelse, saaledes at de 4 store Partier nu bliver repræsenteret i Ministeriet. De nærmere Meddelelser om Enkeltheder haaber jeg at kunne give i Morgen.

Folketingets Formand: Den Regeringserklæring, vi nu har hørt af Statsministeren, vil efter min Overbevisning blive tiltraadt af et aldeles overvejende Flertal af Danmarks Rigsdag og Danmarks Befolkning. Jeg føler mig sikker paa, at man vil godkende Regeringens Holdning under den Situation, der i Morges saa særdeles hastigt kom til at foreligge. Rigsdag og Befolkning vil erkende, at Regeringen maatte handle, som sket er, om ikke store Ulykker skulde times Danmark.

Trods det Mørke og den Usikkerhed, der behersker Øjeblikket vil vi sætte vort Haab til Fremtiden Vi vil haabe vort Land maa gaa uskadt gennem den frygtelige Krise, Verden nu oplever, og at vort Folk maa bevare Retten til at leve sit eget nationale Liv uden Indgreb af nogen Art. Vi vil ikke kunne tænke den Tanke, at Danmark ikke skulde bestaa som et frit og selvstændigt Land.

Danmarks Befolkning og dens ansvarlige Regering maa staa sammen i de Dage, der forestaar. Befolkningen vil uden Tvivl forstaa Nødvendigheden af den Holdning, som Kongens Proklamation i Dag opfordrer til. Og Regeringen vil lige saa sikkert forstaa sit store Ansvar.

Sammenhold maa til!

Tvedragt maa forsvinde.

Nu er det Danmark og alene Danmark, det gælder.

Jeg skal blot give den Meddelelse til Slut, at Tingene holder Møde i Morgen, saaledes som tidligere fastsat.

Dermed erklærer jeg dette Møde for hævet.

Mødet hævet Kl. 21,12.

Rigsdagstidende, 92. ord. Saml. II, sp. 3939-42.

Den danske Soldat

Krigsministeriets Communiqué om Kamphandlingerne mellem danske og tyske Tropper den 9. April

(udsendt den 11. April)

I Henhold til de af Regeringen udstedte almindelige Direktiver ydede de danske Tropper Modstand mod de tyske Troppers Indmarch Tirsdag Morgen den 9. April omkring Kl. 4,30.

Der uspandt sig derved Kampe i Sønderjylland ved Søgaard, Aabenraa, Tønder og Haderslev og i Hovedstaden ved Amalienborg Plads. Værløse Flyveplads blev beskudt fra Luften og en dansk Flyvemaskine skudt ned.

Efter at det ved Konferencen paa Amalienborg ca. Kl. 6 var besluttet, at Modstanden skulde ophøre, udsendtes Ordre til at indstille Kampene, hvorefter disse bragtes til Afslutning, efterhaanden som Ordrene naaede frem.

De danske Troppers Tab ved disse Kampe er foreløbig opgjort til 13 Døde og 29 Saarede. De endelige Tab vil sikkert ikke afvige væsentligt fra denne Opgørelse.

De Paagældendes Familier er underrettet. Navnene paa de Døde vil blive offentliggjort, saa snart de endelige Tab er konstateret.

I en senere Meddelelse ændredes Tallene til 13 Faldne og 23 Saarede.

Den 14. April kom den endelige danske Tabliste for 9. April. Krigsministeriets Meddelelse var saaledes:

I trofast Pligtopfyldelse er nedennævnte danske Soldater faldne og saarede under Begivenhederne den 9. April 1940:

Faldne:

Løjtnant af Reserven V. Godtfredsen ved Jydske Flyverafdeling. — Faldet ved Værløse.

Sekondløjtnant G. F. Brodersen ved Jydske Flyverafdeling. — Faldet ved Værløse.

Sergent C. H. Vous, Kædeby, ved 16. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Hokkerup.

Kornet F. Vesterby, Aalborg, ved 2. Regiments Kanonkompagni. — Faldet ved Haderslev.

780, N. M. Schmidt, Hoddeskov pr. Mølby, ved 3. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Haderslev.

327, B. C. Poulsen, Middelfart, ved 4. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Bjergskov ved Søgaard.

410, F. P. K. Nielsen, Fruens Bøge, ved 4. Bataillons 2. Kompagni. — Faldet ved Sdr. Hostrup.

731, P. J. Andersen, Skovsby pr. Skalbjerger, ved 4. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Bredevad.

724, P. Søgaard, Odense, ved 4. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Bredevad.

72, C. G. Jørgensen, Søllested pr. Glamsbjerg, ved 4. Bataillons 3. Kompagni. — Faldet ved Lundtoftbjerg.

108, O. Hansen, Bøgeskov pr. Videbæk, ved 2. Regiments Kanonkompagni. — Faldet ved Haderslev.

305, H. Hansen, Kerteminde, ved 2. Regiments Kanonkompagni. — Faldet ved Haderslev.

584, J. Jørgensen, Valby, ved 2. Fodfolkspionerbataillons Afværgekompagni. — Faldet ved Kværns.

Saarede:

Af Livgarden:

Garderne 50, Agger, Struer;

284, Garmer, København;

315, Berthelsen, København.

alle saarede ved Amalienborg.

Af 4. Bataillon:

Sergent J. Løvgren, saaret ved Bredevad;

Korporal 579, H. Mathiesen, Skanderup, saaret ved Sdr. Hostrup;

Underkorporal 309, B. A. Larsen, Middelfart, saaret ved Bredevad.

Sygepasser 80, H. Finseth, Snøde, Langeland, saaret ved Bjergskov ved Søgaard.

209, L. O. M. K. Jepsen, Nyborg, saaret ved Hokkerup.

406, E. Hindsgavl, Odense, saaret ved Sdr. Hostrup.

311, M. L. Andersen, saaret ved Bjergskov ved Søgaard.

207, B. I. Jensen, Egholt, pr. Jordrup, saaret ved Hokkerup.

412, J. M. Vestergaard, Vesterheden pr. Asaa, saaret ved Sdr. Hostrup.

314, I. C. Fredensborg, saaret ved Bjergskov ved Søgaard.

704, P. Jespersen, Odense, saaret ved Bredevad.

706, N. E. Bak, Nykøbing M., saaret ved Bredevad.

732, C. J. Hansen, Rudkøbing, saaret ved Bredevad.

Af 2. Regiments Kanonkompagni:

Korporal E. Krogh, Marstal.

391, B. Berthelsen, Kolding.

311, G. Hansen, Odense.

310, R. Christensen, Odense.

308, I. Bonde, Vester Hæsing pr. Millinge, alle saarede ved Haderslev.

Af 2. Fodfolkspionerbataillons Afværgekompagni:

Sekondløjtnant A. Olsen, Brande, saaret ved Hokkerup, og

Menig 11, H. Hansen, Villerslev pr. Hørdum, saaret ved Lundtoftbjerg.

Divisionsgeneral Essemanns Beretning.

De Troppestyrker, der i første Øjeblik kunde disponeres over, laa i det væsentlige koncentrerede om Tønder, om Søgaard, der er et nyt Kaserneetablissement, indrettet paa den smukke, gamle Herregaard ved Krusaa—Aabenraachausseen, ca. 12 km Nord for Krusaa og om Sønderborg.

I Tønder var Styrkerne under Kommando af Chefen for Fodfolkspionerkommandoen, Oberst *Axel Poulsen*, og bestod af en Befalingsmandsskole, ca. 50 Elever under Kaptajn *Oldfelt*, og et Kompagni af 1. Fodfolkspionerbataillon med Kaptajn *A. K. V. Petersen* som Chef.

I og om Søgaard, Lejrkommandant, Oberstløjtnant *Hintz*, laa 4. Cyklistbataillon — der ellers hørte hjemme i Odense og derfor mest bestod af Fynboer — under Oberstløjtnant *Clausen*, og et Afværgerkompagni (20 mm Kanoner) under Kaptajn *Schack*.

I Sønderborg, Kommandant, Oberst *H. E. Christensen*, laa tre Kompagnier af 3. Bataillon.

Endvidere laa der i Haderslev under Kommando af Chefen for 2. Regiment, Oberst *Hartz*, 2 Kompagnier af 3. Bataillon, 2. Regiments Kanonkompagni (37 mm Kanoner) og et motoriseret Batteri af 8. Artilleriafdeling; og endelig skal jeg nævne Styrker af 13. Bataillon, 12. Bataillon, 2. Bataillon og 7. Regiments Kanonkompagni i Vejle-Fredericiaterrænet, der senere blev stillet under Kommando af Fredericias Kommandant, Oberst *H. O. Hansen*.

Luftværnsbatterier af 14. Artilleriafdeling, Chef Oberstløjtnant *Kongstorp*, var i Stilling henholdsvis ved Rødekro (Vest for Aabenraa), ved Løgumkloster og ved Esbjerg. Glemmes maa ikke vore flinke Pionersoldater i Kolding under Kaptajn *Schøller* og med Oberstløjtnant *Maare* som Chef for 2. Pionerbataillon.

Natten mellem 8. og 9. April var vore Styrker i Sønderjylland i Alarmberedskab paa Grund af Oplysninger om, at der fandt Troppekoncentrationer Sted tæt syd for Grænsen, men om dette stod i Forbindelse med en paatænkt Overskridelse af vor Grænse, var man naturligvis ikke vidende om. Vore Grænsegendarmer under Gendarmerichefen, Oberst *Patudan-Müller*, holdt som altid Vagt langs hele Grænselinien.

Den 9. April 1940, Kl. 4,10, fik Kommandanten paa Søgaard Melding fra Grænsegendarmeriet om, at Grænsen blev overskredet ved Krusaa, og næppe var Alameringsordren udgivet til Afdelingerne her om at besætte Stillinger i Nærheden af vor Landgrænse, før vore Soldater styrtede af Sted med en Ildhu og et Vovemod, som lyste op i Alvoren.

Var det da saa underligt, at vore Soldater var besjælede af saadanne Følelser? Ja, unægteligt. De vidste, at Kampen vilde blive ført under

ikke gode Vilkaar, uden nogen som helst Støtte i Terrænet og med Mangler paa næsten alle Omraader, og dette skal netop anføres til tusindfold Forstaaelse af, at det var langt udover det almindelige, hvad vore Soldater under disse Forhold præsterede.

De Dispositioner, der blev truffet, gik i Hovedsagen ud paa: En Linie fra Kværs i Øst — over Lundtoftbjerg-Kliplev-Tinglev-Bredevad besættedes med 4. Cyklistbataillon og et Afværgekompagni af 2. Fodfolkspionerbataillon; det var alle Styrkerne i og om Søgaard, ca. 600 Mand, til en Front paa ca. 25 km.

Den nærmere Besættelse var saaledes:

Af 4. Cyklistbataillon:

Kompagniet *Louis Nielsen*, forstærket med en Afværgedeling med 20 mm Kanoner, i Terrænet om Kværs, en Landsby i et dominerende Terræn, ca. 3 km Øst for Aabenraachausseen, og Øst for Søgaard. Kompagniet havde en Deling og 1/2 Afværgedeling fremme ved Hokkerup (lidt Syd for Kværs) til Dækning af Vejen Krusaa-Sønderborg, og en lille Styrke ved Rønshoved ved Flensborg Fjord. Ved Hokkerup faldt den flinke og tapre Sergent *Vous* af 4. Bataillon og Menig 584 af 2. Fodfolkspionerbataillon, *J. Jørgensen* fra Valby.

Kompagniet *Bahnsen* med en Afværgedeling (Sergent *Bundgaard*) om Lundtoft og Lundtoftbjerg paa Aabenraachausseen ca. 3 km Syd for Søgaard. Ved Lundtoftbjerg faldt Menig af 4. Bataillon Nr. 72 *C. G. Jørgensen* fra Søllested pr. Glamsbjerg.

Kompagniet *Klein* med en Afværgedeling om Kliplev i Linien fra Lundtoft (excl.) over Vilsbæk—Okskær til Tinglev.

Kompagniet *Bartholdy* med en Afværgedeling i Terrænet om Bredevad og Ravsted. Ved Bredevad faldt de Menige af 4. Bataillon: Nr. 734 *P. Søgaard* fra Odense og Nr. 731 *P. J. Andersen* fra Skovby pr. Skalbbjerg.

Som Reserve for ovennævnte Styrker var samlet en lille Styrke af 4. Cyklistbataillon paa Aabenraachausseen i Terrænet om Bjergskov, ca. 2 km Nord for Søgaard. Her havde Bataillonschefen, Oberstløjtnant *Clausen*, sin Kommandostation. Ved Bjergsskov faldt Menig Nr. 327 *B. C. Poulsen* fra Middelfart.

Styrkerne i Sønderborg blev, hvor de var, da der ingen Mulighed var for at faa dem over til Aabenraachausseen i rette Tid. Sønderborg blev ikke angrebet.

I Tønder blev Styrkerne alarmeret paa samme Tid som paa Søgaard. Overskridelse af Grænsen fandt Sted ud for Sød og Øst og Vest herfor. Tønder Kaserne blev hurtigt omringet af Panservogne og Motorcyklister, men vore Styrker slap dog ud af Kasernens nordlige Udgange, og Forsvaret koncentreredes om Tønder-Ribeausseen med Befalingsmandsskolen ved Abild, senere ved Søllested og Bredebro, og med Kompagnier af 1. Fodfolkspionerbataillon om Vejen Tønder-Løgumkloster.

Kl. 4,35 var Styrkerne om Kværs og om Lundtoft og Lundtoftbjerg paa de befalede Pladser, og de kom straks i Kamp med Panservogne, Flyvere og Motorcykliststyrker, der efterfulgtes af Fodfolk paa Lastbiler.

Kampen ved Lundtoftbjerg blev ført dristigt og uden mindste Hensyn til Fare for eget Liv mod en overlegen Angriber, der blev støttet af Flyvere. Ved Hokkerup og Bredevad kom det ogsaa straks til Kamp,

og vore 20 mm Kanoner gjorde begge Steder paa nært Hold flere Panservogne ukampdygtige. Samtidig blev der kæmpet Nord for Tønder ved Abild. Vejspæringer blev etablerede, saa godt som den korte Tid tillod det; de 20 mm Kanoner gav overalt Svar paa Tiltale, og Tabene var følelige paa begge Sider.

Der blev kæmpet i det her nævnte Terræn i det meste af en Time, men Overmagten var for kolossal, og vore Styrker trak sig efterhaanden mod Nord i Retning af Haderslev, hvor Oberst *Hartz's* Styrker stod rede til at dække deres Tilbagegang, der foregik dels ad Aabenraa-Haderslev-Chausseen og dels ad den gamle Oksevej, lidt Vest for Chausseen. Under Tilbagegangen, ved Sønder Hostrup, faldt Menig af 4. Bataillon Nr. 410 *F. P. K. Nielsen*, Fruens Bøge ved Odense.

I Haderslev havde ca. Kl. 7 Styrkerne af 3. Bataillon under Oberstløjtnant *Elmgreen* og 2. Regiments Kompagni under Kaptajn *E. Nielsen* besat den sydlige — ved Sønderbro — og vestlige Udkant af Byen. Kanonkompagniets 37 mm Kanoner var meget ubehagelige Modstandere overfor Kampvogne, hvoraf flere blev ukampdygtige. Ved Haderslev faldt den unge, modige Kornet ved 2. Regiments Kanonkompagni *F. Vesterby* fra Aalborg. Endvidere faldt ved Haderslev af 2. Regiments Kanonkompagni de Menige: Nr. 106 *O. Hansen* fra Bøgeskov pr. Videbæk, og Nr. 305 *H. Hansen* fra Kerteminde.

Af 3. Bataillon faldt ved Haderslev: Menig Nr. 780 *N. M. Schmidt* fra Hoddeskov pr. Mølby.

Luftværnsbatterierne havde i Mellemtiden optaget Kampen med de talrige Flyvere, der til Stadighed overfløj Kampterrænet og greb ind i Kampene.

Medens alt dette skete, var Nyborg, Middelfart og Snoghøj blevet besat. Styrker af 2. Bataillon af Fredericia Garnison besatte Vejen til Snoghøj, omtrent ud for Byens nye Havn, for at modsætte sig en paa-begyndt Fremrykning fra Snoghøj mod Fredericia, men der kom ikke til nogen videre Kamp her, da Ordren til Ophør af al Modstand paa det Tidspunkt var indløbet.

Aalborg Lufthavn og Broerne over Limfjorden blev straks i de tidligere Morgentimer besat af Faldskærmsjægere og Styrker af Flyvemaskiner.

Utallige er de Vidnedstryd, der er aflagt om vore Befalingsmænds og vore Soldaters Optræden uden noget som helst Hensyn til Fare for eget Liv. I Høkkerup ligger en Rekylgeværskytte af 4. Bataillons 2. Kompagni, Menig Nr. 222 *E. Goth*, bag sit Rekylgevær og skyder paa Angribere i Front og Flanke, tilsidst stormer de ind paa ham fra alle Sider, men han rejser sig op i fuld Højde og udløser sit Magazin til alle Sider mod de fremstormende. — En Maskinkanonskytte ved en 20 mm's Maskinkanon, der angribes af 3 Panservogne og med Maskingeværild fra Flyvere over sig, mister ikke sin Ro af den Grund, men skyder — saaledes fortæller hans Gruppefører — som om han laa paa Skydebanerne. Han skyder, men Granaten preller af paa det haarde Panzer, og han siger sindigt til sin Gruppefører: »Naa, det er nok ikke det rene Pap, de kommer med«. Hans lune Bemærkning sætter Humøret og Modet i Vejret.

Der kunde fortælles mange saadanne betegnende smaa Træk fra Kampene den Morgen. Vore Vaaben blev betjente, lige til de blev stor-

mede. Faldt Skytten eller blev saaret, styrtede næste Mand til for at betjene Vaabnet. Vore Soldater af i Dag hævdede den 9. April Morgen ikke alene den danske Soldats Ære, men meget mere, de hævdede hele Nationens Ære gennem deres Kampe og Ofre, og det saaledes, at Nationen kan have Lov til at synes, at ogsaa den har sin Ære i Behold; men den bør aldrig glemme, at den danske Soldat, af hvad Grad han end er, er at takke derfor. Han var dybt fortvivlet, da Ordren kom til at holde inde, og hans Forbitrelse over ikke at kunne faa Lov til at fortsætte gav sig drastiske Udslag.

Vi har vel Grund til at være glade for og stolte over vore Soldater. Nationen med Kongen i Spidsen har da ogsaa takket dem paa den smukkeste Maade og givet Udtryk for deres store Taknemlighed.

Under de indledende Kampe havde Divisionen givet Ordre til, at Styrkerne om Vejle og Fredericia og de tilbagegaaende Styrker fra Sønderjylland skulde samles i Vejleaastillingen under Chefen for 7. Regiment, Oberst *H. O. Hansen*, og allerede ved ca. 7-Tiden stod Tog parat i Viborg, Aarhus og Randers til at føre de derværende Styrker mod Syd til Vejleaastillingen, hvor Divisionen vilde føre Kampen til det sidste med alle de Midler, der var til Raadighed.

Imidlertid ophørte ca. Kl. 8 al Modstand efter Ordre. Paa det Tidspunkt var vore Styrker fra Søgaard og Haderslev under Tilbagegang mod Kolding og Fredericiastyrkerne under March mod Vejle. Luftværnsbatterierne var under Oprud til nye Stillinger om Vejle for at dække Samlingen af vore Tropper dertil.

Paa Fyn forblev vore smaa Troppestykker under Kommando af Odenses Kommandant, Oberst *Mikkelsen*, og gjorde sig klar til at gaa mod et af Landgangsstederne.

Det var i store Hovedtræk, hvad der skete den 9. April Morgen. Foruden 11 dræbte havde Divisionen 20 saarede.

Vore Soldaters Optræden den 9. April blev det store Lyspunkt i al det meget sørgelige den Dag, og det er vore Batailloners og Regiments uvisnelige Hæder, at de — til Trods for, at de vidste og følte, at ikke hele Nationen stod bag Hæren alligevel havde Kraft og Vilje til i Fredens Dage at opelske den rette patriotiske Aand i deres Afdelinger i Troen paa, at blev der en Vilje til at ville, blev der ogsaa en Evne til at kunne. De lærte deres Folk, at der ingen Grænser gives for det, man ikke skal og ikke kan købe for Penge: Mod, Pligtfølelse og Offervilje.

Vore Afdelinger og Soldater hentede ogsaa Styrke og Kraft, Mod og Begejstring ved at vide, at Kampene blev udspillede paa sønderjydsk Grund, hvor der saa ofte tidligere have flydt Blod og det netop i de samme Egne.

Danmark skal glæde sig over i Kampene den 9. April at have set de smukkeste Karakteregenskaber hos sin Ungdom og at have mærket, hvor den var præget af Idealisme og Karakterstyrke, og heri ser vi da Haabet om og Grundlaget for at turde se en lysere Fremtid i Møde for vort Land.

sign. *Essemann*, Divisionsgeneral.

Udtalelse af Statsminister Stauning den 12. April.

Der er forebragt flere Klager fra danske Militærpersoner — baade Befalingsmænd og Menige — over, at de er blevet generet med Tilraab fra Civilpersoner, idet disse synes at formode, at Militæret har svigtet sin Pligt, da de tyske Tropper rykkede ind i Landet.

Der er ikke i den Henseende Grund til Bebrejdelser over for den danske Militærmagt. Den Afgørelse, der blev truffet afvige Tirsdag Morgen, er truffet af Kongen og Medlemmer af Ministeriet; de Tropper, der besatte Landet, blev efter de gældende Direktiver mødt med Modstand af de militære Styrker, intil man under Forhandlingerne paa Amalienborg blev enige om at aflyse Modstanden og at indordne Landets Forhold under Hensyn til den skete Besættelse.

Dagsbefaling fra Chefen for Generalkommandoen, Generallojtnant Prior 12. April.

Til Befalingsmænd og Mandskab ved Hærens Afdelinger m. fl.

Jeg udtaler herved overfor Hærens Afdelinger min dybeste Tak og uforbeholdne Anerkendelse for Deres Holdning og hele Forhold under de sidste Dages Begivenheder.

Jeg ønsker at fremhæve, at ingen indenfor Hærens Rækker har svigtet sin Pligt mod Konge og Fædreland. Enhver Befaling er efterkommet, i flere Tilfælde med Livet som Indsats.

Jeg føler mig overbevist om, at enhver dansk Mand og Kvinde vil forstaa at vurdere den Loyalitet, hvormed I paa Regeringens Bud under vanskelige Forhold har ydet Modstand og derefter indstillet Kampen, da dette blev krævet.

I kan alle som een med oprejt Pande se enhver i Øjnene i Bevidstheden om at have gjort jeres Pligt.

De Ofre i Blod, der er ydet, har ikke været forgæves. De har vist for alle, at den enkelte var rede til at ofre alt for sit Land, og at Afdelingerne har gjort deres Pligt som gode danske Afdelinger.

I Mindet om disse danske Soldater, hvem det blev forundt at ofre Livet for Konge og Folk, vil vi sætte vor Lid til en lysere Fremtid.

W. W. Prior.

Dagsbefaling fra Søværnskommandoen 15. April.

Søværnets Personale har i den forløbne Tid varetaget sin Gerning under overmaade krævende og ofte farefulde Forhold. Enhver Opgave, som er bleven det tildelt, er varetaget med Pligt troskab og Uforfærdethed, og enhver Ordre — selv den tungeste at følge — er blevet loyalt gennemført. Søværnskommandoen bringer hver enkelt — Befalingsmand som Menig — sin Tak og udtaler sin Anerkendelse af den gode, militære Aand, og den Disciplin, der under alle Forhold er udvist.

Udtalelse i Folketinget den 26. April 1940 af Tingets Formand Hans Rasmussen.

Da vi i Dagene efter den 9. April erfarede om de Ofre af Liv, som denne Dag var bragt af vore danske Soldater, stemtes Sindene til dyb Alvor over hele vort Land. Vi blev alle stille en Stund, Tankerne gik til hver af de faldne, til den Plet, hvor Døden indhentede dem. Vi gjorde os Forestillinger om deres sidste Stund, og Spørgsmaalet rejste sig hos os: Hvad skylder vi Eder for den dyre Indsats, I satte i Vove? I deltog jo i Kampen paa vort Folks Vegne. Alle staar vi derfor i dyb Gæld til Eder.

I vore Tanker hejste vi stiltfærdigt vort smukke nationale Flag paa halv Stang til Ære for vore døde, unge Landsmænd.

I en Vaardags Morgen segnede disse danske Soldater for Fædrelandets Skyld. Nu ligger de under Mulde hver i sin Grav spredt omkring i vort Land. Paa hvert Sted vil Soldatergraven i lange Tider være den Plet i Sognet, hvortil mange Fjed vil styre. Mange Landsmænd og Landsmandinder vil med nænsom Haand lægge en Blomst paa Graven og sige den døde en inderlig Tak.

Om den danske Soldats Mod og Pligtfølelse var der ingen Grund til at nære Tvivl. Jeg har med varm Følelse læst om den Deling af et Kompagni fra Sønderborg, som den 9. April fik til Opgave at afgive Patrouille paa 2 Gange 2 Mand, der skulde ud paa en Post, hvorfra maaske ingen vilde vende tilbage.

Da Kaptajnen spurgte, hvem der vilde melde sig frivilligt, sprang alle 24 Mand frem.

Dette Svar var tydeligt og klart. Ingen holdt sig tilbage. Hver eneste Mand var parat.

Paa tilsvarende Vis vilde det sikkert ogsaa være gaet med enhver anden Afdeling indenfor vort Neutralitetsværn.

Det er et Vidnesbyrd om Aanden i den danske Hær, hvor Forholdet mellem Soldater af alle Grader er godt, som det ogsaa bør være.

Til denne Hær hørte 9. April Dagens Faldne. De opfyldte villigt den Pligt, der var lagt paa dem. Vi er stolte over, at de hørte til vor Nation.

Folketinget bringer de faldne Fædrelandets dybeste Tak, og vi lover, at deres Minde vil blive holdt højt i Ære af hele det danske Folk.

9. April og dens Ofre vil ikke kunne glemmes.

Rigsdagstidende f. 92. ord. Saml. II, p. 4035-36.

Meddelelse fra Krigsministeriet og Marineministeriet 17. April.

De ved Hæren hidtil værende Styrker er nu hjemsendt. Til Tjeneste er forblevet en mindre Styrke til Ordens- og Vagttjeneste m. m., samt de Menige, der skal uddannes til værnepligtige Befalingsmænd, og Uddannelsen paa Underofficersskolerne og Officersskolerne fortsættes.

For Søværnet finder Hjemsendelser Sted, efterhaanden som Materiellet oplægges.

Indkaldelse af nye Rekrutter til Uddannelse er bortfaldet indtil videre for begge Værnene.

Chefen for Søværnskommandoen, Viceadmiral H. Rechnitzer, har under de forhaandenværende Omstændigheder ønsket at fratræde sin Stilling og indgivet Andragende om Afsked af Søværnets Tjeneste.

Kongen har derfor bevilget Viceadmiralen Afsked i Naade og med Pension efter Tjenestemandsløven.

Forholdet til de tyske Tropper.

Den 15. April udsendte Statsminister Stauning over RB. følgende Meddelelse:

Den Tilstand, som er tilvejebragt i vort Land ved tyske Troppers Besættelse, har skabt hidtil ukendte Forhold for Befolkningen, og Pligter, som nu maa opfyldes.

Det er nødvendigt, at hver enkelt Borger bevarer Tavshed angaaende den tyske Værnemagt. Hvis nogen faar Oplysninger eller hører Rygter om dens Dispositioner eller Bevægelser, saa er Tavshed den rigtige Optræden. Hvis der handles anderledes, kan det medføre Fare og Skade baade for den, der taler og for andre i Landet.

Iøvrigt gælder det om dette og om mange andre Forhold, at der verserer talrige Rygter, som oftest savner Bund i Virkeligheden. Alle bør afholde sig fra at bringe Rygter videre.

Tiden nødvendiggør forskellige Paabud, Anordninger og Anvisninger givne af de kompetente Myndigheder. Det maa tilraades enhver at rette sig efter de givne Anvisninger. Det letter Forholdene for alle, naar Villighed dertil udvises, og det modsatte kan faa alvorlige Følger.

Det gælder saavel i Handling som i Forstaaelse, at alle Landets Borgere maa indordne sig under de Krav og Vilkaar, der nu foreligger. Overfor de fremmede Tropper, som befinder sig her, bør der udvises korrekt Optræden lige langt fra Udæskning og dens Modsætning. Rolig og værdig Optræden er, hvad Tiden kræver.

Den nærmeste Tid vil kræve Omlægninger i de tilvante Livsforhold, baade i Arbejde, i Forsyning og i Næringsliv. Alt skal tilpasses de stærkt ændrede Vilkaar, og her maa der kunne regnes med hele Befolkningens Forstaaelse og Hjælp.

Regeringen vil stræbe efter at tilrettelægge alt saa godt, som Forholdene tillader det, og stoler til Gengæld paa Borgernes Hjælp og Bistand.

Det gælder Landets Vel og Folkets Fremtid.

Samme Dags Aften udsendte Justitsminister Unmack Larsen en indtrængende Advarsel til Folket gennem Radioen:

Der er af alle Landets Politimestre udstedt Forbud mod Afholdelse af offentlige Møder samt mod offentlige Optog og Demonstrationer af enhver Art og mod enhver Form for Sammenstimlen. Disse Forbud vil jeg indtrængende opfordre alle til nøje at rette sig efter. Og navnlig vil jeg fremhæve, at Sammenstimlen ubetinget skal undgaas, ikke blot for den enkelte Deltagers Skyld, men ogsaa af Hensyn til Landet som Helhed. Paa Gader og Veje maa Folk bevæge sig roligt og passe sit eget, og nysgerrig Sammenstimlen om tyske Motorkøretøjer eller om de tyske Tropper maa under alle Omstændigheder absolut undgaas.

I disse for vort Land saa urolige Tider er det i det hele enhver Borgers Pligt at vise en korrekt og værdig Optræden. Denne Pligt gælder for os alle saavel gamle som unge — selv for Børnene. Alt, hvad der kan virke til at skabe Uro og Gnidninger maa undgaas.

Der vil fra Politiets Side blive skredet haardt og øjeblikkeligt ind mod enhver Overtrædelse af disse Forbud.

Overfor de tyske Besættelsestropper maa der optrædes høfligt og loyalt, men nysgerrig Paatrængenhed for at stifte Bekendtskab med dem eller faa noget at vide er kun af det onde og kan have ubehagelige Følger.

Den letsindige Snakken paa Gader og Veje, i Sporvogne og lignende om de Rygter, man har hørt, kan give Anledning til Forviklinger og Ubegageligheder, og enhver maa være klar over det Ansvar over for sig selv og sit Land, som han derved kan paadrage sig. Det samme gælder enhver Art af udæskende Udtalelse og enhver Art af Udspredden af skadelige Rygter. Jeg advarer stærkt imod at give Oplysninger om, hvad man ser, til ubekendte Personer eller mod under nogen som helst Form at medvirke til Handlinger, der kan skade vort Land. Hele Landets Velfærd kan blive paavirket af, hvad den enkelte siger og gør.

I et Paabud den 11. April hedder det:

Naar militære Formationer passerer, skal der gives Plads baade af Gaaende og Kørende. Naar kørende Troppeenheder eller militære Køretøjer under Udrykning passerer, skal al anden Trafik paa Kørebanen ubetinget køre ind til Siden og holde stille. Sporvognene skal ogsaa standse.

Politimestrene i København og paa Frederiksberg samt i Københavns Amts nordre og søndre Birk bekendtgør den 12. April:

I Medfør af § 9 i Lov af 11. Februar 1863 og § 7 i Lov af 4. Februar 1871 forbydes indtil videre Afholdelse af alle offentlige Møder — Gudstjenester og Møder i Kirker undtagne — uanset om de holdes indendørs eller under aaben Himmel. Endvidere forbydes indtil videre offentlige Optog og Demonstrationer af enhver Art, samt enhver Form for Sammenstimlen. Overtrædelse straffes med Bøde eller Frihedsstraf.

Tilsvarende Bestemmelser gennemføres samtidig i den øvrige Del af Landet.

Den 16. April forespurgte »Berlingske Tidende« hos Rigspolitichef *T h u n e J a c o b s e n*, hvorledes Befolkningen havde taget de ekstraordinære Paabud i Anledning af Besættelsen. Rigspolitichefen svarede hertil:

I det store og hele er det gaaet godt. Landets Borgere har overalt rettet sig efter de Forordninger, der er blevet udstedt. For en Del af den kvindelige Ungdom, og navnlig den yngste, er det imidlertid endnu ikke gaaet op, at Situationen maner til Alvor. Mange ganske unge Piger indtager saaledes ikke den korrekte Holdning, man havde Grund til at forvente, men viser overalt i Landet en Optraeden og Nyfigenhed, som strider mod Kongens og Regeringens Appel til hele Nationen.

Politiet vil hemme dette Udslag af ungdommelig Nyfigenhed og Uforstand, bl. a. gennem Bestemmelsen om Sammenstimlen og tage skarpe Forholdsregler derimod.

Referat af Oberst Helge Bennikes

Beretning

om 4. Regiments Overgang til Sverige

d. 9. April 1940.

Den 8. April ved Middagstid erfarede vi i Roskilde, at en stor tysk Krigs- og Transportflaade var gaaet Nord paa gennem Storebælt; men lige siden Efteraaret 1938 havde vi været vant til spændte Forhold, saa vi ikke af den Grund for Alvor troede, at der var umiddelbar Fare for Danmark. De Efterretninger, som Regeringen havde, var os jo ikke bekendt. Om Aftenen modtog Regimentet Ordre til at udlevere skarp Ammunition, til at holde Telefonvagt paa Regimentskontoret om Natten, og til den næste Dag kun at afholde Øvelser i Nærheden af Kaserne og Kvartererne, saa at en eventuel Ordre hurtigt kunde tilgaa.

Situationen ved Regimentet var paa dette Tidspunkt følgende:

I Roskilde: Regimentsstab og 11. Bataillon med Stab, 1., 4. og 5. Kompagni.

I Holbæk: 11. Bataillons 2. og 3. Kompagni samt 4. Regiments Kanonkompagni.

I Kantonnement n. f. Præstø: 17. Bataillon med 3 smaa Kompagnier og Stabskompagniet.

Af disse Styrker havde 5/11 i Roskilde under Kaptajn Kidde og Kanonkompagniet i Holbæk under Kaptajn Gerhardt Hansen talrige hesttrukne Køretøjer, der forhindrede Kompagnierne i at blive flyttet ved Motortransport.

I Holbæk laa desuden 8. Bataillon, men det havde intet Mandskab. Regimentets samlede Styrke kan angives til ca. 1200 Mand.

Den 9. April Kl. 5 kom Regimentets Ordonansofficer, der havde haft Telefonvagt om Natten, op til mig med følgende Ordre, der var tilgaaet direkte pr. Telefon fra Krigsministeriet:

»Der er tyske Tropper i København, tysk Landgang paa Falster og Fyn, tyske Tropper har overskredet Grænsen i Jylland. Der alarmeres og afventes nærmere Ordre.«

Senere blev det meddelt, at der ogsaa var tysk Landgang ved Korsør.

Det varede ikke længe, før 11. Bataillons 3 Kompagnier stod rede i Kasernegaard, hvor man noget senere saa enkelte tyske Flyvemaskiner gaa hen over Kasernen i lav Højde.

Medens vi ventede paa »den nærmere Ordre«, overvejede jeg, hvad der kunde gøres. At den militære Situation under de foreliggende Omstændigheder var haabløs og en Mobilisering uigennemførlig, var jeg naturligvis straks klar over, og at »den nærmere Ordre« vilde gaa ud paa en forsmædelig Kapitulation, kunde jeg nok forudse, men for alle Tilfældes Skyld vilde det være af Betydning, at vore Styrker var saa bevægelige som muligt, og jeg lod derfor Regimentets Vognmand i Roskilde avertere om, at han skulde gøre sig klar til paa nærmere Henvendelse at møde paa Kasernen med alt, hvad han kunde skaffe af Biler.

Kl. henimod 7 blev jeg selv kaldt til Telefonen og modtog fra Krigsministeriet en Befaling om, at der efter Regeringens Bestemmelse ikke maatte gøres Modstand mod de tyske Tropper. Da jeg ikke kunde forstaa, hvorledes Tyskerne pludselig kunde optræde i København, der mod Søiden jo var beskyttet af Forter og Minespærringer, spurgte jeg herom, og fik det Svar, at de var gaaet i Land ved Langelinie.

Nu havde jeg imidlertid faaet den Befaling, jeg havde forudset, og jeg havde nu 4 Beslutninger at vælge imellem.

- 1) Jeg kunde forholde mig ganske passivt. Det vil sige æreløst og uden Kamp udlevere Landet til Fjenden og være rede til paa hans nærmere Ordre at aflevere Faner og Vaaben og maaske Soldaterne til Krigsfangenskab. Saaledes skulde den Kamp for Danmark, som man havde forberedt sig til et helt Liv, altsaa se ud. Denne Forberedelse begyndte for mit Vedkommende i 1906, da jeg før min Udnævnelse til Premierløjtnant maatte aflægge en Troskabsed til Kongen, hvori jeg lovede »uvægerligt at lade mig bruge i Kongens Tjeneste til Lands og til Vands og som ærekær Krigsmand Livet vove; saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord«. Jeg ser ikke rettere, end at dette er en Ed, der binder, og at det, der nu blev forlangt, var lige det modsatte af at vove Livet som ærekær Krigsmand. Det forekom mig, at man vilde forhindre mig i at holde denne Ed; men samtidig stod det mig klart, at baade Regeringen, Generalkommandoen og Divisionskommandoen maatte handle efter Tyskernes Ordre, og at dette gav mig en ret fri Stilling, idet man ikke kan forlange ubetinget Lydighed overfor en Myndighed, der er i Fjendevold, allermindst naar Ordren gaar ud paa, at man skal nedlægge Vaabnene og kapitulere. Jeg følte mig derefter overladt helt til mig selv, og kapitulere paa denne æreløse Maade hverken vilde eller kunde jeg; saa kunde man bagefter gøre med mig, hvad man vilde.
- 2) Jeg kunde gøre det, som jeg vilde have gjort, saafremt Ordren til ikke at sætte sig til Modværge ikke var kommet. Det vil sige: kæmpe til sidste Mand om Vej- og Jernbaneknudepunkterne ved Roskilde med de 3 Kompagnier af 11. Bataillon, der stod i Kasernegaard. Selvfølgelig var jeg klar over, at Kampen militært set

var haabløs; men den vilde alligevel være blevet optaget af Hensyn til vort Folks Aand og Ære. Formaålet vilde da være at kæmpe for Historiens Dom og at give Efterverdenen Mindet om en lille Styrke, der gik til Grunde i heltemodig Kamp mod Overmagten. Idet jeg tænkte paa den Betydning, som Mindet om vor Hærs haabløse, men heltemodige Kamp paa Dybbøl Banke har haft for den danske Nationalitetskamp i Sønderjylland, skønnede jeg, at en tilsvarende Kamp ved Roskilde vilde give vort Folk et ganske andet aandeligt Rygstød end Mindet om en æreløs Kapitulation, der kun kunde fremkalde Væmmelse, Selvopgivelse og Foragt. Naar jeg i denne Forbindelse taler om vort Folk, tænker jeg paa Folkets sammenhængende Liv gennem talrige Generationer i Fortid, Nutid og Fremtid, og set under denne Synsvinkel betyder en enkelt Generations — end sige 400 Soldaters — Skæbne kun saa lidt.

Naar jeg alligevel ikke gennemførte denne Beslutning, var det, fordi jeg følte Ansvar for disse 400 Soldater, der stod i Kasernegaard og ventede paa mine Befalinger. Ved at lade dem slaa ihjel i en Kamp, der forud kunde ses at være haabløs, vilde jeg fremkalde Sorg i mange Hjem, og naar det maatte ske i Ulydighed imod Regeringen, vilde jeg alligevel ikke naa min Hensigt; det vilde jeg kun, naar Ofret kunde bringes paa det officielle Danmarks Vegne.

- 3) Samle, hvad jeg kunde faa fat i af Tropper og marchere mod København for at generobre Byen og befri Regeringen og mine foresatte militære Myndigheder. Hertil kunde jeg, hvis jeg var heldig, regne med 11. Bataillon og maaske de motoriserede Dele af Stabskompagniet i Sydsjælland, i heldigste Tilfælde 700—800 Mand, og med denne Styrke kunde jeg maaske naa København hen paa Eftermiddagen. Jeg skønnede dog, at Styrken var for svag, og en Kamp i København vilde utvivlsomt have udløst et Luftbombardement af Byen. Dertil kom, at der næppe vilde være opnaaet noget, selv om det en Tid skulde lykkes mig at gøre mig til Herre over Byen, thi Regeringen havde sikkert ikke ændret sin Beslutning om Kapitulationen, selv om den havde været fri.
- 4) Føre Regimentet til Sverige og forene det med den svenske Hær. Jeg var klar over, at det drejede sig om et tysk Angreb paa Norge, og jeg gik ud fra, at et saadant ikke kunde gennemføres ad Søvejen, det skulde den engelske Flaade nok forhindre. Tyskerne vilde derfor være nødt til at føre den Hær, der skulde angribe Norge, gennem Sverige, og det maatte derfor antages, at der ogsaa paa samme Tid blev landsat tyske Tropper i Sverige. Efter min Opfattelse af svensk Mentalitet og svensk Forsvarsberedskab gik jeg ud fra, at Sverige af al Magt vilde modsætte sig en saadan tysk Gennemmarch, og at Sverige derfor nu maatte være i Krig med Tyskland. Sverige er Nordens stærkeste Magt, og kunde det lykkes at holde den fri og selvstændig til Krigens Slutning, vilde de øvrige nordiske Lande have et fast Punkt at samles om. En Kamp for Sverige vilde altsaa blive en Kamp for Norden og dermed indirekte en Kamp for Danmark.

Som Følge af disse Overvejelser besluttede jeg at føre saa meget af Regimentet som muligt til Sverige for at forene det med den svenske Hær. Der kunde dog hertil kun blive Tale om 11. Bataillons Styrker i Roskilde og Holbæk.

Vognmanden i Roskilde blev beordret til at sende alle de Biler, han kunde skaffe, til Kasernen, og 11. Bataillon til at skaffe de fornødne Biler i Holbæk til Transport af de 2 derværende Kompagnier. Hele Styrken skulde derefter snarest afgaa til Helsingør, hvor nærmere Ordre vilde blive givet. I Roskilde mødte saa mange Biler, at 1. og 4. Kompagni kunde indlades; 5. Kompagni satte sig i March ad Landevejen. Officererne blev fortroligt sat ind i Planen, for at de kunde handle selvstændigt undervejs. Til Mandskabet blev der intet meddelt, det blev kun beordret af Sted uden at vide, hvad det drejede sig om, og gennemgaaende troede de vistnok, at det blot var en Øvelse. Dels var der ikke Tid til at parlamentere med Mandskabet om, hvorvidt det vilde gaa i Krig i Sverige eller ej, og dels maatte Planen hemmeligholdes saa længe som muligt, for hvis den for tidligt blev opdaget i København, vilde Overfarten fra Helsingør til Helsingborg sandsynligvis blive standset, forinden Tropperne naaede Helsingør.

Kl. 7,30 var 11. Bataillons 1. Kompagni under Kaptajn Gabel Jørgensen indladet, hvorefter det straks afgik. De andre Kompagnier fulgte efter. Regimentsskriveren blev efterladt paa Regimentskontoret med Ordre til ikke at give konkrete Oplysninger de første Par Timer. Selv kørte jeg med Regimentsadjudanten og Ordonnansofficeren i Adjutantens Bil mod Helsingør for at forberede Overfarten. Chefen for 11. Bataillon, Oberstløjtnant Nordentoft, tog den direkte Kommando over de marcherende Styrker.

Kl. 8,45 naaede jeg med Regimentsstabens Officerer Helsingør Havn, og det var med den største Spænding, jeg saa ud over Sundet for at se, om der var tyske Krigsskibe i Farvandet; der var intet at se. Af Opslag ved Færgelejet fremgik det, at den første Færge vilde afgaa Kl. 10,05, og jeg beregnede, at det første Kompagni kunde naa Helsingør Kl. 9,15. I Havnen laa et dansk Marinefartøj, Opmaalingseskibet »Freja«, og jeg gik om Bord i det for at tale med Chefen og faa ham til at sejle os over til Helsingborg, — idet jeg regnede med, at det vilde volde mindre Vanskelighed at faa en Søofficer til at tage en Beslutning og et Ansvar end at faa en af Statsbanernes Tjenestemænd til det. Chefen var en ung Søløjtnant Kinch, hvem mit Forslag kom ganske overraskende. Efter en kort Betænkning var han dog rede til at paatage sig Ansvar for at føre sit Skib til svensk Havn; men det havde ikke Fyr under Kedlerne og kunde derfor først afgaa 3—4 Timer senere. Det kunde jeg ikke vente paa, da det ikke kunde forudses, hvornaar de tyske Tropper vilde naa Helsingør og umuliggøre Overfarten. Jeg maatte da beslutte mig til at benytte Færgen Kl. 10,05.

Det var en pinefuld Time, der paafulgte, mens vi gik frem og tilbage mellem Havnen og Jernbanestationen, spændt paa, om Tyskerne eller vore egne Tropper vilde naa først til Helsingør. Vi vakte en Del Opsigt, medens vi gik der, og Folk spurgte, hvad der skulde ske. Da det var nødvendigt at hemmeligholde Planen til det sidste, bildte vi dem ind, at Havnen skulde besættes, og efterhaanden samledes der en stor Menneskemængde for at se, hvad der skulde foregaa. Færgen lagde sig paa

Plads i Færgelejet, og vi drøftede, hvorvidt det vilde være nødvendigt at forberede Skibsføreren paa, hvad der forestod, men vi undlod det dog. Man kunde ikke være sikker paa, at han for at blive fritaget for Ansvar ikke vilde telefonere til København for at indhente Forholdsordre, og den vilde utvivlsomt være gaaet os imod. Saa hellere udnyttede Overraskelsesmomentet ved et Kup, saasnart vi selv var klar.

Kl. 9,30 ankom Sekondløjtnant Krogh til Havnen med Melding om, at 1/11 B. nu var naaet til Helsingør og stod umiddelbart Syd for Byen. Jeg sendte ham tilbage med den Ordre, at Kompagniet skulde ankomme til Stationen præcis Kl. 10, ikke et Minut før og ikke et Minut senere, og paa Slaget 10 kom Kompagniet i Marchkolonne ind paa Pladsen mellem Havnen og Stationen med Kaptajn Gabel-Jørgensen i Spidsen og 11. Bataillons Fane udfoldet paa højre Fløj af forreste Gruppe. Marchen fortsattes hen forbi Stationsbygningen, og ud for Færgelejet blev der kommanderet »Svingning til venstre«, hvorefter hele Kompagniet uden Standsning marcherede ud paa Færgen. Toldere og Politi kom til for at blande sig i denne Uregelmæssighed; der var jo hverken Tale om Told- eller Pasrevision, og de forsøgte at protestere, men blev uden videre skubbet til Side af den marcherende Kolonne.

Saasnart vi var om Bord, befalede jeg Skibsføreren at kaste los og afsejle med det samme, og jeg er ham Tak skyldig for hans Forstaaelse og Hjælpssomhed. Han efterlod alle de Jernbanevogne, som han skulde have haft med til Sverige, paa Havnepladsen i Helsingør og sørgede for, at Færgen kom til at afgaa planmæssigt Kl. 10,05.

Vi sejlede nu ud af Helsingør Havn, og Terningerne var uigenkaldeligt kastede.

Vi kunde hverken se tyske Krigsskibe eller Flyvemaskiner; men Motorlarm hørtes alligevel i det fjerne, og for en Sikkerheds Skyld blev Styrken anbragt i Flyverskjul under Promenadedækkene. Jeg var meget spændt paa, hvorledes Mandskabet vilde tage Situationen, og jeg vil ærligt indrømme, at jeg følte mig noget usikker i saa Henseende. Jeg er ked af, at jeg gjorde det, for det var en Mangel paa Tillid, som viste sig at være aldeles ubegrundet. Det maa her erindres, at Mandskabet endnu ikke havde Begreb om, hvad det hele drejede sig om; det anede ikke, at jeg uden Varsel vilde føre dem i Krig i et fremmed Land, men havde kun rent eksercermæssigt adlydt de Befalinger, der var givet om at lade sig føre til Helsingør og marchere ud paa Færgen. Nu var Tiden inde til at forklare dem Meningen. Jeg gik derfor lidt rundt mellem dem og fortalte dem i Korthed om den Beslutning, jeg havde truffet. Disse Soldater var under Tjenesten i Garnisonen saamænd hverken værre eller bedre, end vore Soldater plejer at være; men jeg vil aldrig glemme den Maade, hvorpaa de reagerede overfor de Meddelelser, jeg gav dem. Der var ikke en Antydning af Uvilje eller Forsagthed; tværtimod var det tydeligt at se, hvordan Ansigterne lyste op. »Det var dog dejligt, at der blev gjort noget«, var der en, der sagde, og da Situationen i sin Helhed gik op for dem, var der en af Mandskabet, der raabte: »Obersten leve!«, hvilket blev besvaret med kraftige Hurraraab. Det vil forstaas, at jeg ikke fortæller dette for at prale, men kun for at give Udtryk for min Glæde og Stolthed over disse prægtige Soldater, der her kastede alle Broer af efter sig

for trofast at følge deres Chef ud i det store ubekendte. Hvor kan man andet end beundre dem, og jeg beklager, at jeg et Øjeblik havde kunnet tvivle paa dem.

Vor Ankomst til Hälsingborg vakte vældig Opsigt, og der samledes hurtigt en Mængde Mennesker ved Havnen, da Kompagniet var marcheret op paa Linie paa Havnekajen. Først her erkendte vi til vor Forbavselse, at Sverige ikke var i Krig, men alt var optaget af Krigsforberedelser, og man var klar over Faren for, at et Angreb vilde komme, naar Tyskland blev nødt til at bane sig Vej gennem Sverige for at naa til Norge. Jeg meldte mig til en svensk Officer, der havde Kommandoen ved Havnen, og han satte mig i telefonisk Forbindelse med Garnisonskommandanten, hvem jeg, saa godt Forholdene tillod det, forklarede Grunden til vor Ankomst. Kort efter blev jeg hentet af en svensk Officer og i Bil kørt til Chefen for det skaanske Husareregiment, Överste Hök, paa Husarkasernen »Berga« Øst for Byen, medens en anden svensk Officer ledsagede Kompagniet, der fulgte efter i Fødmarch til Kasernen. Den svenske Regimentschef modtog os med den største Venlighed og Forstaaelse, omend han beklagede, at han efter de folkeretslige Regler af Hensyn til Sveriges Neutralitet var nødt til at afvæbne og internere os. Det var jeg jo nødt til at se paa med Forstaaelse, idet det selvfølgelig var Meningens straks at tage os til Tjeneste i den svenske Hær, saafremt Sverige kom i Krig. Vi blev indbudt til Forplejning paa Kasernen, hvor Officererne spiste Frokost i Officersmessen sammen med en Del svenske Officerer, medens Mandskabet paa tilsvarende Maade fik Middagsmad i Mandskabsmessen. Det var for manges Vedkommende den første Mad, de fik den Dag.

Da Kompagniet derefter samledes ude paa Pladsen foran Kasernen, var der god Tid til at give Mandskabet en fuldstændig Forklaring. Jeg holdt da en Tale til dem, hvor jeg forklarede dem alt, hvad der var hændt den Morgen; jeg sluttede med at opfordre dem til at opføre sig, som danske Soldater altid havde gjort, naar Danmark var i Nød, og udtalte, at hvis Sverige kom i Krig, vilde vi udgøre en Del af den svenske Hær. Denne Meddelelse blev modtaget med begejstrede Hurraa, og jeg er ikke i Tvivl om, at hele Styrken havde kæmpet i den svenske Hær med en glimrende Soldateraand, hvis Sverige den Dag havde været i Krig.

Det blev nu meddelt, at der var en ny Skibsladning danske Soldater paa Vej til Hälsingborg, og vi ventede spændt paa at se, om det var lykkedes det næste Kompagni 4/11 B. at komme over.

Ovre i Helsingør var der imidlertid sket det, at 4. Kompagni var naaet til Helsingør ved Middagstid. Imidlertid var vor Overfart blevet kendt i København med det Resultat, at Statsbanerne havde standsset Færgefarten, og at Sjællandske Division havde formaaet Kornetskolen paa Kronborg til at overbringe de Styrker af Regimentet, der yderligere maatte indfinde sig. Ordre til, at de ikke maatte forlade Danmark, men skulde gaa i Kvarter i Egnen om Fredensborg. 4. Kompagni blev ført til Kronborg, hvor det modtog denne Ordre, som Kompagnichefen mente at burde adlyde; men samtidig blev det meddelt, at Opmaalingskibet »Freja«, der laa i Havnen, nu havde faaet Dampen op og var klar til at afgaa til Hälsingborg med dem, der vilde med. Der var 3 Premierløjtnanter ved Kompagniet, Winge, Feilberg

og Mønsted. De ræsonnerede da saaledes, at Divisionens Ordre kom fra en Myndighed, der var i Fjendevold, medens deres Regimentschefs Ordre om at afgaa til Sverige fortsat stod ved Magt. Det kom nu til et Oprin foran Fronten af Kompagniet, hvor Kaptajnen og Premierløjtnanterne var stærkt uenige. Kaptajnen befalede Kompagniet at adlyde Divisionens Ordre, medens Premierløjtnanterne opfordrede det til at følge dem til Sverige, hvor de mente, at det eneste Sted var, hvor de kunde komme til at gøre nogen Gavn. Resultatet blev at Premierløjtnanterne afmarcherede til Havnen med 24 Mand, medens Resten adlød Kaptajnens Ordre. Premierløjtnanterne med de 24 Mand gik om Bord i »Freja«, der straks efter sejlede til Hälsingborg Havn, hvorfra Styrken i Rutebiler blev kørt til Husarkasernen, hvor Premierløjtnanterne meldte sig til mig. Jeg gik dem i Møde for at trykke deres Hænder og byde dem velkommen, og medens jeg stod og talte med dem, bemærkede jeg nok, at en lurvet og pjaltet klædt civil Person havde trængt sig noget langt frem og paa en mindre taktfuld Maade stod og hørte efter, hvad vi talte om. Jeg tog dog ingen Notits af ham, men havde kun min Opmærksomhed samlet om de nyankomne Soldater. Saa hørte jeg pludselig den civile, pjaltede Person sige: »God Dag, Far!« Saa var det min Søn, han er Premierløjtnant ved 1. Regiment. Hans Historie er spændende som et Udsnit af Gøngehøvdingen, saa jeg vil ikke undlade at fortælle den.

Jeg vil gaa tilbage til Vinteren 1939/40, da Finland var i Krig og det herhjemme var overordentlig svært at holde paa vore unge Officerer. De laa inde ved Beredskabsstyrken, men kunde ikke frigøre sig fra den Opfattelse, at det ikke vilde blive tilladt dem at kæmpe for Danmark, hvis vi blev angrebet, og de mente derfor at tjene Nordens og dermed Danmarks Sag bedst ved at hjælpe Finland i dets Kamp mod Rusland. En Del af dem rømmede derfor og meldte sig som frivillige til den finske Hær. At en Del menige rejste derop, gjorde nu ikke saa meget, værre var det, naar vor Hær paa denne Maade mistede sine værnepligtige Officerer; men rent galt blev det, naar ogsaa vore faste Officerer forsvandt. Hvis vor Hær blev mobiliseret, vilde den selv uden det i høj Grad savne faste Officerer, og det værste, der kunde ske, vilde derfor være, at vor Hær kom i Kamp, men svigtede og gik i Opløsning, fordi den manglede sine unge Officerer til at give Mandskabet Eksemplet og holde sammen paa det.

Imidlertid — den 30/12 Aften rømmede min Søn fra 15. Bataillon for at rejse til Finland. Jeg fik det at vide $\frac{3}{4}$ Time, før Færgen naaede Malmø, og jeg ansaa det for min Pligt at standse ham. Ved telefonisk Henvendelse til Generalstabens Efterretningssektion og til Politiet opnaaede jeg, at vort Politi telefonerede til det svenske Politi i Malmø og annullerede hans Pas, saa han blev afvist, da han vilde gaa i Land for at fortsætte med Toget over Stockholm til Torneaa. Det svenske Politi vilde nu sørge for, at han rejste tilbage igen, og under Politiledsagelse blev han ført om Bord paa Færgen og holdt under Opsyn, indtil Færgen paany sejlede Kl. 22,30. Han vilde imidlertid i Land for at fortsætte Rejsen til Finland. Da Færgen var kommet saa langt ud, at han kunde skønne, at den ikke blev iagttaget inde fra Land, gik han op paa Promenadedækket, saa han var højt over Vandspejlet. Naar han sprang ud herfra, saa langt han kunde, havde han Chance

for at holde sig klar af Skruen. Kl. var altsaa 22,30; det var en mørk Vinternat og meget stærk Frost. Han var iført Skidragt med tunge Støvler, og Bagagen med alt Vintertøjet stod i en Kuffert paa Dækket. Han lod Bagagen i Stikken og sprang over Bord, saa langt han kunde komme. Det blev en dyb og kold Dukkert; men det lykkedes ham at svømme i Land og at komme op i Byen uden om Politi og Toldvæsen. Toget til Stockholm var imidlertid gaaet, og han maatte derfor se at finde et Sted, hvor han kunde overnatte, vaad og forkommen som han jo var af at gaa rundt i Frostvejret aldeles gennemblødt og uden Overtøj. Han gik derfor ind paa et Hotel og bestilte under falsk Navn et opvarmet Værelse; det fik han straks og gik i Seng. Imidlertid vakte han Mistanke paa Hotellet, hvor en Strandvasker ikke var nogen almindelig Gæst. Han mødte jo uden Bagage, uden Overtøj, talte Dansk, og Vandet drev af ham. Hotellet havde derfor fundet Anledning til at henlede Politiets Opmærksomhed paa ham, og da han havde ligget en Time i Sengen, kom Politiet og arresterede ham. Han blev nu ført til Politistationen, hvor han iøvrigt blev modtaget med megen Venlighed og Forstaaelse. Hans vaade Tøj blev tørret ved en Ovn, og han blev imens iført et Sæt Fangetøj, i hvilket han tilbragte Resten af Natten i en Celle.

Om alt dette blev jeg, der var i Roskilde, i Løbet af Natten underrettet pr. Telefon, og næste Morgen tog jeg selv over og hentede ham i Arresten. Han var nødt til at følge med, da han blev udvist som Følge af sit Forhold om Natten. Her hjemme blev dette Forhold takseret til 14 Dages Vagtarrest, der blev afsonet i Kastellet i sidste Halvdel af Januar.

Jeg indprentede ham meget nøje, at saa længe der var nogen Mulighed for, at vor Hær kunde komme til at forsvare Danmark, var hans Plads herhjemme. Skulde det ske, at Danmark blev angrebet, og at man ikke vilde tillade os at optage Kampen, saa var — sagde jeg — Tiden kommet til at kæmpe for Danmark i Udlandet, og saa var jeg selv med til at rømme.

Den 9. April Morgen laa han med sit Kompagni i Kvarter nede i Sydsjælland, i Borup Sydvest for Rønnede. Kompagniet blev alarmeret, og da Ordren kom til ikke at sætte sig til Modværge, erindrede han vor Samtale ved Nytaarstid. Han telefonerede til Roskilde for at spørge mig, hvad jeg nu foretog mig; men han traf kun Regiments skriveren, som jeg havde givet Ordre til ikke at give konkrete Oplysninger de første Par Timer. Han sagde derfor kun til min Søn, at »Obersten vistnok var taget Nord paa.« Min Søn forstod straks, hvad det betød, og dermed var Sagen afgjort for hans Vedkommende.

Han henvendte sig til sin Kompagnichef for at melde sig fra Tjeneste, idet han angav, at han vilde slutte sig til 4. Regiment for at følge det til Sverige. Kaptajnen søgte forgæves at faa ham fra det, men han forlod ikke desto mindre Kompagniet og startede i sin 2 Personers Morrisvogn mod Helsingør. For saa meget som muligt at undgaa de tyske Tropper kørte han ad Biveje mod Nord og lagde Vejen gennem Hornsherred og Frederikssund.

Da han var kommet lidt uden for Kompagniets Kantonnementsomraade, var han klar over, at han maatte se at faa fat paa noget civililt Tøj for ikke at blive stoppet af tyske Patruiller. Han gik derfor ind i

et Bondehus, hvor han traf Konen hjemme, og han bad hende om at skaffe ham et Sæt civilt Tøj, ligemeget hvordan det saa ud; han skulde nok betale det. Hun kom ogsaa med nogle forfærdelige Pjalter. Det var et Sæt gammelt blaåt Lærredstøj; der var Hul paa begge Albuer og Hul paa begge Buksehæler, intet Kravetøj og et Par hullede Sko. Min Søn betalte hele Herligheden med 50 Kr., han klædte sig om og fik Kompagni til at love at bringe hans Uniform, Hjelm, Pistol m. m. til Kompagniet, og saa startede han igen mod Helsingør.

Han mødte ganske rigtigt tyske Motorpatruljer paa Vejen, men de fattede ikke Mistanke til denne Lazaros, og henad Middag naaede han Helsingør.

Han lod Bilen i Stikken midt paa Gaden og gik ned til Havnen, der paa dette Tidspunkt var afspærret af Politiet, medens en stor Menneskemængde var samlet udenfor Afspærringen. Af Soldater saa han kun en Officer af 4. Regiment, mente han, staa henne ved Færgelejet. Han bad derfor en Betjent ved Afspærringen om Tilladelse til at gaa igennem den for at henvende sig til Officeren. Min Søns Udseende vakte ikke Tillid, og det kneb med at opnaa Tilladelsen; men den blev dog omsider givet. Det viste sig imidlertid, at det var en Kaptajn løjtnant fra Kornetskolens, som min Søn ikke kendte. Han præsenterede sig derfor for ham, idet han bad om Oplysning om, hvor 4. Regiment var blevet af. Officeren svarede ikke, men saa med ubetinget Mistillid op og ned ad denne Sjøver, der udgav sig for Premierløjtnant og ønskede militære Oplysninger. Ved Siden af Kaptajn løjtnanten stod imidlertid en civilklædt Statsbetjent og overværede Optrinnet. Under Indtrykket af, at der maatte være noget galt fat, slog han en Klo i min Søn og førte ham ind i det lille Kontor ved Siden af Færgelejet. Da min Søn havde opgivet, at han hørte til 15. Bataillon, vilde Betjenten telefonere ned til Bataillon i Sydsjælland for at tale med denne om Sagen; men det vilde tage nogen Tid at faa Forbindelsen, og Betjenten bestilte Samtalen overført til Politistationen, naar den kom, og han vilde føre min Søn dertil saa længe. Da de kom ud paa Stationspladsen, mødte de imidlertid en Deling danske Soldater, der var paa Vej ud mod Havnemolen, hvor Marinefartøjet »Freja« laa med Dampen oppe. Det var den Styrke af 4. Kompagni, som vilde følge deres Løjtnanter til Sverige. I Spidsen gik Premierløjtnanterne Winge, Feilberg og Mønsted, som min Søn havde gaaet paa Officersskolen med. Da min Søn saa dem, rev han sig løs fra Betjenten og for ind mellem Soldaterne. Betjenten forlangte ham udleveret, hvilket hans Kammerater bestemt afslog. Paa Betjentens Forespørgsel bekræftede de, at han var den, han udgav sig for, og da Betjenten spurgte Premierløjtnant Winge, om han vilde indestaa for, at Premierløjtnant Bennike ikke var rømmet fra sin Afdeling, lod Svaret: »Nej, det ved Gud jeg ikke vil, for det er jeg overbevist om, at han er.« Med dette maatte Betjenten lade sig nøje, og min Søn fulgte da med sine Kammerater ud paa »Freja«, og saaledes gik det til, at han sammen med dem kunde møde mig uden for skaanske Husarregiments Kaserne i Hålsingborg.

Forinden jeg gaar videre, vil jeg kort fortælle, hvorledes det gik de af Regimentets Styrker, der ikke kom til Sverige.

Stabskompagniet laa tæt Nord for Præsto. Det havde udviklet, gjort klar til Kamp og skulde netop til at aabne Ilden mod de fremrykkende

Tyskere, da Ordren om ikke at gøre Modstand modtoges. Det kom saaledes ligesom 17. Batt., der laa lidt nordligere, ikke i Kamp. 8. Batt. i Holbæk, der intet Mandskab havde, og Kanonkompagniet, der laa i Kantonnement uden for Holbæk, kom næsten ikke i Kontakt med Tyskerne, saa Dagen forløb for deres Vedkommende uden særlige Begivenheder. Derimod søgte 11. Bataillons 2. og 3. Kompagni under Kaptajnerne Gram og Jernfelt at naa fra Holbæk til Helsingør paa Biler, og om Eftermiddagen gik de Dele af 11. Bataillon, der maatte blive i Danmark, i Kvarter i det nordøstlige Sjælland. Ved 10-Tiden om Formiddagen rykkede tyske Tropper ind paa Kasernen i Roskilde.

Ved Husarkasernen i Hålsingborg var nu samlet 1/11. B. og Dele af 4/11. B., hvortil Marinens Besætning paa »Freja« sluttede sig, medens Skibet blev liggende i Hålsingborg Havn. Ialt var vi saaledes 203 Personer i det danske Detachment.

Efter nogen Forhandling mellem de svenske Myndigheder blev det bestemt, at vi skulde indkvarteres i Husarlejren ved Ljungbyhed, 40 km Øst for Hålsingborg. Den svenske Garnison skulde ogsaa rømme Byen, idet Sverige havde begyndt sin Mobilisering, og jeg spurgte Chefen for Husarregimentet om dette ogsaa skulde ligge i Husarlejren. Nej, det var alt for farligt, svarede han; men Regimentet skulde foreløbig ligge der i Nærheden. Sagen var den, at Husarlejren ligger i Kanten af den store Flyveplads, der hører til Flyvekrigsskolen i Ljungbyhed, hvor der ogsaa ligger talrige Hangarer, Værksteder, Kaserneanlæg m. m., og ved et Krigsudbrud maatte man forudse et øjeblikkeligt Luftangreb paa denne Lejr. Derfor var den i Øjeblikket ledig, saa der var god Plads til os. Naa, vi var jo kommet der for at kæmpe for Sverige, saa det Kvarter maatte vi anse for meget passende, og om Eftermiddagen blev vi i Biler ført dertil, hvor vi fik de fornødne Barakker stillet til Raadighed. Efter alle folkeretslige Regler maatte vi finde os i at blive afvæbnede, og vore Vaaben blev laaset inde; men de svenske Myndigheder var iøvrigt yderst elskværdige og forstaaende overfor os og hjalp os med alt, hvad de formaaede.

Alligevel var det en trykkende Tid, vi gennemlevede de første Dage; men Følelsen af, at vi alle var i samme Baad, rystede os godt sammen. Det havde været en tung Beslutning at træffe at føre Regimentet til Sverige, og den blev truffet under den Forudsætning, at Sverige var i Krig. Da denne Forudsætning ikke viste sig at være til Stede, selv om den kunde indtræde hvert Øjeblik, spurgte jeg Soldaterne, efter at de havde haft Tid til at tænke over Situationen og sovet paa det, hvem der eventuelt var rede til at melde sig som frivillige til at kæmpe i den svenske Hær i svenske Uniformer og med svenske Vaaben. Paa denne Forespørgsel meldte samtlige Befalingsmænd og $\frac{2}{3}$ af Mandskabet sig. Jeg synes, at det var forbavsende godt, efter at de alle var kommanderet derover, og jeg fremhæver det som et Udtryk for den glimrende Soldateraand, der var i vor Hær. Alligevel var vi ude for en haard sjælelig Belastning. Vi vidste, at vi havde brudt alle Broer af bag os, og vi havde efterladt Danmark besat af fremmede Tropper. Al Forbindelse med Hjemmet var afbrudt, idet hverken Post-, Telegraf- eller Telefonforbindelsen virkede, og for mange Soldaters Vedkommende vidste deres paarørende ikke andet, end at de var forsvundet. Vi stod i et fremmed Land, hvor Offentligheden de første Dage ikke forstod

Hensigten med vor Tilstedeværelse. »Hålsingborg Dagblad« skrev saaledes den 9. April om Eftermiddagen, at vi formentlig var kommet derover for at bringe os i Sikkerhed, en Misforstaaelse, som vi tog os meget nær. Vi følte os de første Dage paa denne Maade helt isolerede, uden Venner og uden Forstaaelse for de ideelle Bevæggrunde, der havde ført os dertil. Det rev i vort Følelsesliv, som kom i saa voldsomme Bevægelser, som jeg aldrig før har kendt, og som gav sig Udslag i en ganske overordentlig Følsomhed. Tanken om, hvad Danmark betød for os, vort Folk og vore Hjem, og det personlige Offer, vi stod rede til at bringe for det, maaske uden at blive forstaaet af nogen, gjorde, at Taarerne let kom frem i Øjnene de Dage.

Noget af det højtideligste var det, naar vi stod der i Lejren samlede om 11. Bataillons Fane. Naar vi saa paa den, trængte et af Versene fra Akademisk Skyttekorps Fanesang sig frem og formede sig som en Bøn til dette vor Hærs og vort Fædrelands hellige Symbol:

*Mind os om, at hvor vi gaar
— for Folk og Fædreland,
os mangen kærlig Tanke naar,
og mangt et ædelt Hjerte slaar
af samme Følelse i Brand,
hos Kvinde som hos Mand.*

Og denne vor Bøn blev hørt i en Grad, som vi ikke havde drømt om.

Det begyndte med, at en Journalist kom til os i Lejren for at interviewe mig, og jeg forklarede ham Forholdet, som det var. Han gengav det smukt i sit Blad omtrent saaledes: »Vi havde den Opfattelse, at Sverige ogsaa blev angrebet og gjorde Modstand. Som Danske skulde vi overgive os; men vi vilde kæmpe for Norden. Godt — saa iler vi Broderfolket til Hjælp.« Denne Fremstilling gik i de følgende Dage gennem hele den svenske Presse og fremkaldte en mægtig Bølge af Sympati for os. Det første Udtryk, jeg fik herfor, kom umiddelbart efter denne Fremstilling i Pressen, og jeg er aldrig blevet saa lykkelig for noget Brev som for det, og saa var det endda kun et aabent Brevkort og tilmed anonymt. Det var afsendt fra Stockholm og adresseret til de danske Soldater i Lejren. Det lød i al sin Enkelthed saaledes:

*»Vær hilset du mit kære Hjemlands tapre Landssoldat fra
en gammel danskfødt svensk Frue.«*

Dette simple Udtryk for en Landsmandsindes kærlige Forstaaelse rørte os dybt og gjorde et stærkt Indtryk, da jeg læste det op for Soldaterne. For mit Vedkommende maa jeg tilstaa, at jeg kunde have rejst til Stockholm blot for at give Udtryk for min inderlige Taknemmelighed, hvis jeg havde vidst, hvem hun var. Det strømmede ind med Forespørgsler, om der ikke var noget, man kunde gøre for os, et eller andet, vi trængte til, man vilde saa gerne vise os Forstaaelse og Venlighed og støtte os materielt. Jeg holdt paa, at vi var kommet for at kæmpe for Sverige og ikke for at lade os samle ind til; men vilde man gerne gøre noget for os, saa vilde jeg ikke tilbageholde den Oplysning, at Soldaterne ikke havde andet Undertøj end det, de gik og stod i.

Dette var dog ikke af afgørende Betyning, for skulde vi ud at slaas, kunde vi gaa med det samme Undertøj til det faldt af os, det vilde saamænd være det mindst alvorlige ved det; men vilde man hjælpe os med noget Undertøj og noget let Fodtøj, idet Fødderne blev ømme af til Stadighed kun at være iført Marchstøvler, saa vilde vi være meget taknemmelige. Overfor en Journalist havde en af Mandskabet sagt noget om, at Soldaterne vilde være glade for noget Tobak. I den følgende Tid væltede det ind til os med Undertøj, Fodtøj, Tobak, Litteratur, rede Penge, Radioapparater, Grammofoner, Sportsrekvisitter m. m., saa vi i saa Henseende kom til at føre en sorgløs Tilværelse. Oppe i Stockholm syede Damerne Skjorter til os, fra Göteborg kom der en Del Sportsrekvisitter, i Hälsingborg arbejdede KFUM ihærdigt for os, og i det øvrige Skaane foretog den danske Forening i Malmø en meget stor Indsamling af forskellige Gaver til os. Fra alle Sider modtog jeg Breve med Udtryk for Forstaaelse og Sympati; jeg besvarede dem, saa godt jeg formaaede, og førte derved en ret betydelig Korrespondance. Det var en rørende og uforglemmelig Oplevelse at mærke, hvorledes vore Landsmænd i Sverige følte det som en naturlig Opgave at slutte op om os, blot fordi vi var danske Soldater, og hvorledes den svenske Befolkning forstod at værdsætte det praktiske Udslag af Vilje til Sammenhold i Norden, som vor Tilstedeværelse var Udtryk for.

I Lejren var vi den første Tid af folkeretslige Hensyn internerede om end under den størst mulige Hensynsfuldhed. Det varede dog kun en kort Tid, inden man definerede vor folkeretslige Stilling som »politiske Flygtninge«, der kun var modtagne med Forplejning og Husly og iøvrigt havde vor fulde Frihed, heri ogsaa indbefattet Retten til at rejse tilbage til Danmark. Vore Vaaben var imidlertid deponerede i Lejren, dog ikke mere strengt end at vi selv havde Adgang til de Rum, hvori de opbevaredes. Baade de svenske Officerer og vi forudsatte, at vi uden videre vilde indgaa i den svenske Hær, saafremt der kom et Angreb paa Sverige, og vi forberedte os derfor paa det Tilfælde. Foreløbig gravede vi en Del Skyttegravsanlæg rundt om Flyvepladsen, saaledes at vi ved at skyde fra dem kunde hindre en Landsætning af Tropper paa Pladsen. Det var nu heller ikke nogen ringe Hjælp, vi i saa Henseende tilførte Forsvaret af Pladsen. Svenskerne havde til dette direkte Forsvar af Pladsen kun svage Styrker. Saa stillede vi med 16 Rekylgeværer, hvoraf 2 stabiliserede i Trefod, saa det blev en ret betydelig Forstærkning. Hver Gang man frygtede et Angreb, og det var i Begyndelsen meget ofte, hentede vi vore Vaaben, gjorde klar til Kamp og besatte Skyttegravsanlæggene. Saaledes laa vi adskillige Nætter i den farlige Tid fra en Time før til et Par Timer efter Daggry. Men ogsaa de øvrige Nætter var urolige. Jeg turde ikke lade Mandskabet ligge i Barakkerne lige i Kanten af Flyvepladsen i Tiden omkring Daggry, uden at det var i Stand til at komme ud i en Fart, hvis der blev givet Flyveralarm. En Bombe i en Barak kunde have dræbt alle, der var derinde. Folkene blev derfor vækket hver Morgen Kl. 4 — senere Kl. 3 — for at de kunde tage Tøj og Udrustning paa og være klar til hurtig Udrykning.

Det daglige Liv i Lejren gik iøvrigt ret ensformigt. Øvelser kunde vi daarligt holde, fordi vore Vaaben var deponerede. For at holde Folkene i Form, øvede vi noget Gymnastik i fri Luft, tog dem ud paa

nogle Marchture i den smukke Omegn og sørgede for, at de holdt deres militære Optræden og Anstand i Orden. Det sidste forstod de Betydningen af, og det var en Fornøjelse at se deres stramme og korrekte Holdning, der vel nok for en stor Del var dikteret af Ønsket om at vise sig for de svenske Soldater. Jeg havde da ogsaa den Glæde en Dag at høre en svensk Oberstløjtnant betegne dem som »stilige pöjker«. Sandt at sige var de nu ogsaa adskilligt mere »stilige« der, end de plejer at være hjemme i Garnisonen. Udenfor Øvelsestiden, der efter Forholdenes Natur var kort, gik Tiden med Sport og Læsning eller rent ud sagt med Driveri. Forplejningen i de svenske Messer var udmærket og for Mandskabets Vedkommende bedre og foregik under mere tiltalende Forhold end i Danmark. Et oplivende Moment var Betjeningen af »Lotterne«, en Del unge Piger, der ligesom i Finland frivillig stillede sig til Raadighed for Landets Forsvar og aflastede Mændene, saa disse kunde bruges i den rigtige Soldatertjeneste. Jeg saa dem kun blive behandlet med høvisk Ærbødighed.

Efterhaanden som Tiden gik, og Sverige ikke kom i Krig, kunde det ikke undgaas, at Tanken om Hjemmet, med hvilket al Forbindelse var afbrudt, gjorde sig stærkere gældende, og Udsigten til paa ubestemt og maaske lang Tid at skulle gaa uvirksom i Lejren virkede ikke tillokkende. Det er derfor forstaaeligt, at Ønsket om at komme hjem begyndte at brede sig. Det var nu ikke saa let at realisere, thi det krævede en Forhandling med baade svenske, danske og tyske Myndigheder. Jeg skrev derfor til Gesandtskabet i Stockholm og bad det om at ordne Sagen. Jeg mente ikke at have Ret til at modsætte mig Folkenes Ønsker. Jeg havde kommanderet dem med til Sverige uden at spørge dem, og Forudsætningerne for Overførselen til Sverige havde vist sig ikke helt at holde Stik, da Sverige ikke var i Krig. Jeg følte mig derfor forpligtet til at hjælpe de Folk, der saa trofast havde fulgt mig, til atter at komme hjem, naar de ønskede det, og derefter drog den største Del af Styrken ført af Kaptajn Gabel-Jørgensen hjem d. 24/4. En halv Snes Officerer og ca. 30 Mand blev endnu tilbage i Forventning om, at der skulde blive Brug for os.

Jeg tog Afsked med den Styrke, der tog hjem, ved en lille Parade, der endte med, at vi, der blev tilbage, sluttede sammen om 11. Bataljons Fane, og for den aflagde de hjemdragende Honnør, idet de marcherede ud af Lejren. Det var et meget gribende Øjeblik. Det havde været min Tanke, at Fanen skulde være ført hjem ved denne Lejlighed, men den havde betydnet saa meget for os i Landflygtigheden, at de menige Soldater, der blev tilbage, indtrængende bad om at maatte beholde dette nationale Klenodie hos sig. At det var den eneste danske Fane, der ikke var under Fremmedherredømme, betød saa meget for dem. Jeg kunde kun være rørt over denne Kærlighed til Fanen og Forstaaelsen af dens Betydning, og jeg bestemte derfor, at den skulde blive hos os.

Det var ikke de ringeste Soldater, der blev tilbage, det var Folk, der gennemgaaende var rede til hvad som helst, og alle var rede til med det samme at gaa i Tjeneste i den svenske Hær. Jeg skrev til den øverstbefalende i den svenske Hær, General Thörnell, og tilbød vor Tjeneste. Hvis den kunde modtages, vilde vi søge os frigjort for vore Forpligtelser i den danske Hær. Sagen blev forelagt for den svenske

Regering, og Svaret gik omsider ud paa, at der for Tiden ikke kunde antages danske Soldater til Tjeneste. Jeg formoder, at det er visse Neutralitetshensyn, der har gjort sig gældende. I de følgende Uger arbejdede vi derefter med flere forskellige Planer, som jeg dog ikke her skal komme ind paa.

Den 9. Maj overraskedes vi ved, at Kaptajn Gabel-Jørgensen pludselig ankom i civil Paaklædning. Postforbindelsen mellem Danmark og Sverige var jo afbrudt, og Kaptajnen kom derfor nu som Kurer fra Regeringen, der vistnok havde nogle Vanskeligheder for vor Skyld, og som derfor gerne saa os komme hjem uden dog at give nogen kategorisk Ordre i saa Henseende. Kaptajnen fik Lejlighed til at tale med Befalingsmændene og Mandskabet, og der var ogsaa nogle faa Stykker, der tog hjem; men vi andre saa nærmest saaledes paa det, at det vilde betyde aandeligt Selvmord at tage hjem under disse Forhold, saalænge enhver Mulighed for at kunne gøre en Indsats for Danmark ikke var forsøgt. Som et Udtryk for Opfattelsen blandt de i Lejren værende Officerer affattede jeg et Memorandum, som jeg lod Kaptajnen tage med hjem.

Henimod Midten af Maj blev det betydet os, at den svenske Hær selv havde Brug for Lejren, og at vi under vort fortsatte Ophold i Sverige ikke længere vilde være underlagt de militære Myndigheder, men i vor Egenskab af »politiske Flygtninge« være underlagt Socialstyrelsen. Vi maatte da selv sørge for vort Ophold i Sverige. Vi maatte dog godt forblive i Lejren med Husly og Forplejning, indtil vi kunde faa vore Forhold ordnede.

Det gjaldt nu først om at ordne visse Formaliteter med Pas og Arbejdstilladelse, og saa maatte vi selv tjene til Livets Ophold. Den første Tid tog vi Arbejde i de omliggende Skove, hvor der skulde udhugges nogle Brandlinier, og der svang Officerer og Mandskab Økserne i skøn Forening og deite Arbejdslønnen broderligt. Naar vi skulde forlade Lejren, vilde det ikke længere være muligt at holde Styrken samlet; vi maatte fordeles paa Steder i det sydlige Sverige, hvor vi kunde faa Kvarter og Arbejde. Her kom vore i Sverige boende Landsmænd os til Hjælp paa storartet Maade. De aabnede deres Hjem for os og modtog os med rørende Venlighed og Gæstfrihed. Jeg har aldrig før vidst, hvilken Mængde større Landejendomme der er i dansk Besiddelse i Skaane, men i Tiden fra 20/5 til 9/6 modtog disse Godsejere og Forpagtere os dels som Gæster og dels som Arbejdere til Hjælp ved Behandlingen af Roemarkerne, medens vi stadig søgte Muligheder for en nyttig Anvendelse i vor Egenskab af Soldater. Alle vore Anstrengelser i saa Henseende viste sig imidlertid at være forgæves, og paa det Tidspunkt, da alle Muligheder var udtømte, kom min Hustru til Marsvinsholm i Nærheden af Ystad, hvor jeg var indkvarteret. Hun kom som Repræsentant for danske militære Myndigheder, til hvilke vi nærede fuld Tillid. Disse gav os det kammeratlige Raad at komme hjem for at være med i det Genrejningsarbejde, som man nu var i Gang med at planlægge.

Under disse Forhold, hvor jeg følte, at Danmark kaldte paa os, og vi intet havde at udrette i Udlandet, besluttede vi os til at vende hjem, og d. 9/6 gik vi igen i Land i Helsingør. Kun en Del af Mand-

skabet blev i Sverige, hvor de var godt tilfreds med det Arbejde, de havde faaet.

Den 10/6 meldte jeg mig til Tjeneste i Krigsministeriet, ved Generalkommandoen og ved Sjællandske Division. Man vil maaske nu spørge, hvad der skete os efter vor Hjemkomst. Jeg er klar over, at vi har givet Anledning til en Del politiske Vanskeligheder i Danmark og vistnok ogsaa i Sverige, og Krigsministeriet lod iværksætte en retslig Undersøgelse af vort Forhold d. 9/4. Jeg afgav en Forklaring svarende til, hvad jeg her har udtalt, og hos de militære Myndigheder fandt den fulde Forstaaelse, medens Krigsministeriet i hvert Fald undlod at rejse Tiltale. Men selvfølgelig maa det erkendes, at det i Almindelighed ikke kan være tilladeligt at føre en Del af Hæren ud af Landet og tilbyde en fremmed Stat dens Tjeneste.

Min Slutning paa denne Fremstilling skal være en Hyldest til den menige danske Soldat. Han viste sig at være storartet, tapper og trofast. Som han d. 9/4 kæmpede med beundringsværdig Tapperhed i Sønderjylland, havde han ogsaa kæmpet ved Roskilde eller i Sverige, hvis det var blevet forlangt af ham. Den danske Soldat er trods alt uforandret den samme som han, der kæmpede ved Fredericia, Isted og Dybbøl, og paa dette Grundlag kan vi med vor Soldaterere i Behold bygge en ny Hær op.

Københavns Besættelse

Beretning af Chefen for de tyske Landgangstropper Major Glein

i „Militär-Wochenblatt“, 4. 4. 1941 (Nr. 40).

Fra Begyndelsen af Marts 1940 laa Divisionen i Rummet Wittenberge—Perleberg. Vi uddannede vore Styrker. Divisionen skulde sammensvejses til en Kampenhed, der kunde yde det højeste, naar den sattes ind. Dog undgik det ikke den opmærksomme Iagttagelse, at der var sket nogle Ændringer. Og dette var meget glædeligt, da man deraf kunde slutte, at vi skulde faa Lov til at være med, naar det gik løs. Nogle Dele af Divisionen var blevet udrustet med Cykler. Vi hørte, at Skrivelserne ved Divisionen næsten intet havde at bestille, og at Officererne selv betjente Skrivemaskinerne.

Kom man til Divisionsstabskontoret, blev man modtaget i Forværelset. Man havde stadig Indtryk af forøget Arbejde og særlig Forsigtighed. Men hvad der egentlig gik for sig, forblev skjult for os alle. Til Slutningen af Marts var der forlangt indsendt Meldinger vedrørende Transport. Et eller andet var altsaa i Gære. Men ingen vidste hvad. Det vil sige, nogle vidste det jo, men de var tavse som Graven.

Bataillonen blev sluttelig indladet i Jernbane, og Toget afgik præcist til den fastsatte Tid. Nordtysklands udstrakte Sletter laa foran os i det herligste Solskin. I de lange Agres Plovfurer stod Vandet endnu, store Engstrækninger var endnu oversvømmede, alt vidnede om den lange Vinters stærke Snefald og det regnfulde Foraar. Men nu hvævede en næsten skyfri Himmel sig over de store Marker og gav Haab om det Vejr, som baade Bønder og Soldater længtes saa stærkt efter.

Kørslen gik mod Nord altsaa formentlig til Østersøkysten. En klog Mand kom paa den Tanke, at vi maaske skulde indlades i et Skib. Men hvad skulde vi i et Skib paa Østersøen? Og saaledes diskuterede vi videre. Gaar det mod England? Eller gennem Kejser Wilhelm-Kanalen ud i Nordsøen? Eller til Østpreussen og derfra ind et eller andet Sted i Polen? Dog, der var Krigen jo forbi.

Saaledes gættede man videre, indtil endelig En fandt det forløsende Ord: »Aa, hvad, det er jo ligegyldigt, hvorhen det gaar! Hovedsagen er, at vi kommer med dér, hvor det gaar løs.« Hen imod Aften

kom vi til vort Maal. Paa Banegaarden stod nogle Mænd fra Krigsmarinen, Folk fra en Afværgaafdeling og fra en Propagandastyrke og ventede paa os. Ogsaa en Radiodeling stod allerede parat. Indtil nu var alt gaaet dadelfrit. Ogsaa Indskibningen paa Damperen gik, som den skulde. Alt gik som efter en Snor.

Bevidstheden om at staa overfor store Opgaver, at skulle opleve noget, som det kun var faa forundt at opleve, fik mine Landkrabber, der bestod af Folk fra Schwaben og Baden, til at overvinde alt fremmed og ubehageligt. Mine Folk laa som Sild i Skibets nederste Rum. Paa Dækket kunde jo ingen Soldat vise sig, hvis Overraskelsen skulde lykkes. Til Trods herfor herskede der høj Stemning om Bord.

Damperens Maskiner begyndte at dundre, en Rystelse gik gennem Skibet. Vi gik til Søs. Vi fik Te fra Skibskøkkenet, derefter befalede jeg Nattero til Kl. 9 næste Morgen. Selv tilbragte jeg Natten paa Kommandobroen hos Kommandanten paa vort Skib, Korvetkaptajn S., med hvem jeg aftalte alt vedrørende Ekspeditionen.

Omtrent en Time efter at vi var afsejlet, blev vi overhalet af et Skib. Det raabte os an ved Hjælp af Blinksignaler og Raaber, hvorpaa vor Kaptajn gik om Bord paa Skibet, der var en Isbryder. Snart vendte han tilbage med Isbryderens Kommandant. Denne fortalte, at der i Kattegat og Sundet var set engelske Undervandsbaade, og at han sammen med 2 Forpostbaade havde faaet det Hverv at sikre os og samtidig at bane Vej for os gennem Søen, der var fyldt med Is.

Efter et kort Studium af Søkortet gav Korvetkaptajn S. Isbryderens Kommandant følgende Befaling: »Jeg har til Hensigt at sejle langs den danske Højhedsgrænse for at vanskeliggøre et Undervandsbaadsangreb paa mit Skib. De skal med Deres Skib og begge Forpostbaadene sejle forud for fuld Damp, rekognoscere Søen m. H. t. Isfrihed og sikre os mod de engelske Undervandsbaade, som der er meldt om. Fem Sømil fra Middelgrunden skal De ankre op og der afvente os, til De faar nærmere Ordre.« Derpaa begav Isbryderens Kommandant sig igen til sit Skib og sejlede hurtigt bort.

Ogsaa vi fortsatte vor Sejlads. Da Dagen brød frem, hvævede en skyfri Himmel sig over Østersøens blaa, kolde Vand, der krusedes af en let Brise.

Kun alt for gerne vilde jeg have tilladt min Bataillons Landkrabber i fulde Drag at nyde Synet fra vort Skibs Dæk af en Sejlads, som de fleste da for første Gang kunde opleve. Men det var jo ikke muligt. Ikke en Soldat maatte jo vise sig paa Dækket. Ingen maatte erfare, hvad Slags Ladning vi havde om Bord i vor Damper.

Betingelsen for, at vort Forehavende kunde lykkes, var jo, at det holdtes hemmeligt. Mod mine personlige Ønsker maatte jeg altsaa befale: »Ingen Mand paa Dækket! Lugerne skal lukkes!« Dette gjorde vel Luften i Rummene værre, men ikke Stemningen. Denne kunde intet ødelægge, skønt ingen — undtagen Kaptajnen og jeg — vidste, hvad det egentlig drejede sig om.

Snart viste det sig, hvor nødvendig min Forsigtighed havde været. Henimod Kl. 10 fik vi fra Kommandobroen Øje paa 2 danske Torpedobaade, der ledsagede os og iagttog os. Endelig efter 1½ Times Forløb drejede de af og forsvandt i Horisonten.

Havde de fundet os uskyldige, eller havde de fattet en eller anden Mistanke? Vi vidste det ikke og kunde kun haabe, at de intet havde bemærket.

Kl. 14 gav jeg Ordre til, at Førerne for de mig underlagte Enheder skulde møde i Officersmessen. Saa stod da de Mænd foran mig, som i de næste 24 Timer skulde udføre Hverv, der var vigtige for Forløbet af vor Kamp mod den nidske Verden. Noget blege og forvaagede og medtagne af den kvælende tunge Luft i de afspærrede Skibsrums kom de, men deres Øjne saa forventningsfulde og energiske paa mig. Skal vi nu endelig faa at vide, hvorhen Rejsen gaar? Saaledes syntes de at spørge mig.

»Føreren har befalet, at Danmark skal besættes. Ifølge Divisionens Befaling skal Afdeling Major Glein føres til København, dér tiltvinge sig Landgang og besætte Kastellet, for at den tyske Gesandts Krav kan faa særligt Eftertryk.«

Saaledes begyndte jeg. Jeg glemmer aldrig det Indtryk, som disse Ord gjorde paa de Tilstedeværende. Først en kort Forbavselse, dette havde vel ingen tænkt sig. Saa straalende alle Ansigter af Glæde og Handlelyst. Derefter meddelte jeg i Enkeltheder vort Hverv. Besættelsen skulde ske fredeligt. »Nødvendige Forhandlinger skal føres kort og energisk. Dansk Modstand skal brydes med alle Midler. I Tilfælde af Modstand vil en Kampeskadrille, som vil overflyve København en halv til en hel Time efter Landsætningen, paa min Ordre knuse enhver Modstand med overlegen Kraft.«

Derefter blev Førere og Mandskab gjort bekendt med vort Hverv. I hele Skibet herskede der glimrende Stemning. Paa min Gang gennem Mandskabets Rum saa jeg kun straalende Øjne, hørte jeg kun Udraab af Begejstring og Stoltthed over, at Føreren havde udvalgt os til denne enestaaende Opgave.

Uhindret banede vort Skib sig Vej i de danske Farvande. Vi saa intet til fjendtlige Undervandsbaade. Da Mørket faldt paa, tillod jeg mine Folk at snappe Luft paa Dækket. Gerne vilde de have tilbragt hele Natten under den klare Stjernehimmel og i den friske Østersøbrise, men det kunde jeg ikke tillade dem. Næste Morgen maatte de alle være friske, maatte altsaa sove saa meget som muligt i denne Nat. Ogsaa jeg lagde mig ned og sov snart ind til Skibsmaskinernes regelmæssige Stampen.

Om Morgenen gik jeg igen op paa Kommandobroen. Snart lyste Blinkfyrene til venstre og til højre for os. Vi var altsaa allerede i Sundet, hvor kun en smal Havarm skiller de to Kyster. I lige store Afstande lyste disse Fyr. Med hvert Blink blev vor Tillid større. Hvis man i Danmark eller i Sverige havde erfaret noget om vore Hensigter, vilde man dog vel straks have slukket disse Lys for Skibsfarten.

Vi nærmede os Helsingør. Nu kun ca. 2 Timer, saa var vi i København. Jeg lod mine Folk vække, og efter at Frokosten var indtaget gav jeg følgende Befaling: »Gør klar til Udskibning!« Alt gik for sig i fuldstændig Ro, selv om ogsaa alle var grebet af en vis Bevægelse. Nattens Mørke veg langsomt for en bleg Dæm-

ring. Stjernerne blev mattere, Omridsene af de danske Kyster traadte stærkere frem.

Snart var vi i Nærheden af Fortet Middelgrunden. Her skulde jo vor Isbryder vente paa os. Faa Minutter efter dukkede han op tæt foran os. Vi standsede. »Jeg har forlangt en Lods til at føre os ind i Havnen,« raabte Kommandanten til mig, »men man har afslaaet det.« Det var en daarlig Efterretning. Skulde man dog have faaet Mistanke?

Bekymret strejffede vore Blikke igen det danske Fort. Dets stærke Lyskasterlys havde allerede fat i os og slap os ikke mere. Hvor længe skal det endnu vare, inden det danske Forts svære Kanoner vil sende deres Metalhilsener ind i vort ubeskyttede og ubestykkede Skib? Vi forsøgte at blande Danskerne med vore egne Skibslyskasterne. Et haabløst Foretagende.

Større og større blev vore Bekymringer. Selv om Fortets Kanoner stadig tav, hvorledes skulde vi saa komme igennem de danske Minefelter? Var det ikke bedre at vende om og lande et andet Sted paa den danske Kyst? Kun et Sekund kom denne Tanke, hurtigt afviste vi den. Det kunde der slet ikke være Tale om. »Afdeling Major Glein tiltvinger sig Landgang i København.« Saaledes lød vort Hverv. Og dette Hverv bliver udført, ske hvad der vil! Er vi heldige, lykkes Landgangen; har vi ikke Held, dør vi en ærlig Soldaterdød. Men finder vi vor Død i Østersøen, da skal vort Flag vaje over Skibet, indtil det synker ned i Bølgerne.

I Lyskasterskæret fra det danske Fort blev Rigsflaget hejst. Vi erfarede senere, at dette blev vor Redning. Besætningen paa Middelgrunden ansaa vort Flag for at være det danske Flag og skød derfor ikke. Kommandanten paa Isbryderen fik Befaling til at lægge til ved Langelinie. Hans Skruer begyndte at male; langsomt sætter han sig i Bevægelse, og vi følger ham i Køl vandet.

Middelgrunden rører sig ikke. Snart ligger det bag os. Den danske Hovedstads Silhouet bliver skarpere og skarpere. »Langelinie« dukker op. Men samtidig ser vi i Morgendæmringen Omridsene af et dansk Krigsskib. Svære Kanoner stirrer truende over mod os, men ogsaa dette Krigsskib forbliver stille. Foran os lægger Isbryderen til. Faa Minutter efter, Kl. 5,20, er vi efter en kort Manøvrering fortojet ved Kajmuren. Faldrebene falder, Landingen lykkes, det sværeste er gjort. Nu véd vi, at København bliver vor.

En tung Maskingeværdivision betræder som den første den danske Jord og gaar i Stilling ved Langelinie for at sikre Udskibningen. To Stødtropper paa Cykler følger efter. De overrumpler Politi- og Toldvagten ved Havnen og overskærer Telefonforbindelserne. En Prisekommando af Skibsbesætningen og to Grupper Cyklister suser af Sted for at besætte det lige over for liggende danske Krigsskib og afvæbne Besætningen.

Kort derefter er Bataillon udladet, og den sætter sig straks i March. 2 Grupper paa Cykler jager forud til Opklaring mod de to Kastelsporte.

Tæt efter dem følger 2 Sprængtroppe af Pionerafdelingen, der om nødvendigt skal sprænge Portene. I 200 m Afstand følger det forstærkede 1. Kompagni under Kaptajn B. Det skal efter Portenes Sprængning trænge ind i Kastellet, overmande og afvæbne Vagten og arrestere Generalen som Gidsel.

Efter 1. Kompagni følger 3. Kompagni under Kommando af Løjtnant G. Det skal besætte de indre Vagter, gennemsøge Kasernebygningerne og tage Kastelsbesætningen til Fange. Saa kommer Bataillonsstaben med en Radiostation, der læsses paa en Lastmotorvogn. Endelig kommer det forstærkede 2. Kompagni under Kommando af Løjtnant B. Det skal afspærre og sikre samtlige Gader, der fører til Kastellet.

Før Bataillonens Hovedstyrke er afmarcheret, kommer en med danske Politifolk besat Personvogn susende. Vi anholder dem, de danske Politimænd maa stige ud, og straks sidder en Særkommando af min Afdeling i Polstrene og farer af Sted. »Vi har hørt Skud,« fortæller Danskerne, »vilde telefonisk spørge vor Vagt, men har ingen Forbindelse kunnet faa. Vi vilde saa personlig overbevise os om, hvad der var paa Færde. Vi troede, at det var Skyderi med vore Kommuniste.«

Vore feltgraa Folk iler gennem de mennesketomme Gader i den danske Hovedstad. Endnu ligger Byen i dyb Søvn. Kolonnernes Skridt drøner paa Stenbroen, nu og da viser sig et søvndrøkkent Ansigt ved Vinduet for straks efter at forsvinde, forskrækket over det uvante Billede.

All udvikler sig planmæssigt. Kastellets sydlige Porte er aaben, den nordlige Port bliver sprængt. Derved fik Afdelingen sin første Saarede. Pionerunderofficer K. kunde ikke vente, til den sammenbundtede Ladning var sprængt. Endnu mens Ilden aad sig igennem Tændsnoren styrtede han frem og fløj med Porten i Luften. Heldigvis var hans Saar ikke livsfarlige.

1. Kompagni overrumplede Hovedvagten. Den vagthavende Officer skyder et Skud med sin Pistol, men kommer ikke til at afgive et Skud til. Et Jiu-Jitsu-Greb gør ham værgeløs, Vaabnet falder ud af hans Haand. De fuldstændig overraskede Folk paa Vagten vil løbe til deres Geværer. For sent.

Snart ligger de alle paa Jorden, nedkæmpet i Nærkamp. Ogsaa Telefonfolkene værger sig mod deres Stations Besættelse. Det nytter intet. En Haandgranat flyver gennem Vinduet, endnu en Granat følger efter. Telefonisterne skjuler sig saa i den bageste Del af deres Station, og snart er alle Telefonforbindelser overskaaret.

Nu er ogsaa 3. Kompagni og Bataillonsstaben trængt ind i Kastellet. De indre Vagter er allerede besat af os; tunge Maskingeværer er i Stilling og behersker Kastellets Indre. Gennemsøgning af Boliger begynder. Den kommanderende General har kort før vor Ankomst forladt Kastellet. Han skal være til en Forhandling, fortæller man os. Derfor havde vi fundet den sydlige Port aaben.

De fangne Officerer bliver anbragt i Generalens Bolig og senere i Officiantmessen, de fangne Underofficerer og Mandskabet samt de

danske Politifolk i Gymnastikhuset. Kvinder og Børn skulde først forblive i deres Boliger; men da der kort Tid derefter falder Skud fra Boligerne, lod jeg disse rømme fuldstændig. Kvinder og Børn samles paa min Befaling i Kirken.

Allerede Kl. 5,55 staar Radiostationen klar til Anvendelse i Generalboligens Have. Kl. 6,05 er Forbindelsen med Divisionsstaben og det tyske Gesandtskab i Orden. Kl. 6,10 vajer det tyske Rigsflag over den danske Generals Bolig. Ogsaa 2. Kompagni har udført sit Hverv. Alle i Afspærringsomraadet omkring Kastellet tjenstgørende Politibetjente er afvæbnede og indbragt som Fanger.

Foruden 22 danske Militærpersoner, der blev arresteret paa Gaden, og den danske Indenrigsminister bliver Personalet fra det engelske, franske og polske Gesandtskab indsat i Kastellet. Da Herskaberne er sultne, indbyder vi dem til at spise ved vort Feltkøkken. Linserne og de varme smaa Pølser smager dem udmærket.

Uden for Kastellet bliver en dansk General arresteret. Han gør et Flugtforsøg. Efter at have kørt nogle faa Meter bliver hans Vogn staaende stille, mine Folk har gennemskudt hans Automobilringe. Da han ganske roligt gøres opmærksom paa, at Skudene ved et fornyet Flugtforsøg ogsaa kunde komme til at gaa noget højere, gav han Afkald paa flere Foretagender af denne Art.

En ydre Sikring fra 2. Kompagni bliver angrebet af Slotsvagten. Da vore Folk besvarer Ilden, trækker Danskerne sig tilbage. Fægtningen gav Danskerne 3 saarede, vi led ingen Tab.

Kl. 6,20 viste de første tyske Flyvere sig over Kastellet. Vi vinker glade til dem. Vi behøver ikke deres Hjælp. Kl. 7,35 melder jeg til Divisionen: »Kastellet i København er besat uden Modstand.« Kl. 7,50 kommer følgende Meddelelse fra den tyske Gesandt i København: »Alt i Orden. Danmark gaar ind paa de tyske Fordringer.« Derpaa blev de ydre Sikringer inddraget og Fangerne løsladt.

Vi havde løst den os stillede Opgave. Bataillonon havde næsten uden Tab besat den danske Hovedstads Kastel, havde derved givet den tyske Gesandts Fordringer særligt Eftertryk og ved sin raske, dristige Optræden forhindret uhensigtsmæssig Blodsudgydelse.

„Det raske, lille Overfald paa Danmark“

skildret af den tyske Generalstabsofficer Major Macher

i „Militär Wochenblatt“ 9. 5. 41. (Nr. 45).

Den 9. April 1941 oplevede vi den første Aarsdag for en ganske særlig Æresdag for den unge stortyske Værnemagt: Begyndelsen af det skandinaviske Felttog.

Dette Felttog var blevet nødvendigt paa Grund af Englands Plan om at besætte Norge og Danmark for derved helt at afskære Tyskland fra Tilførsler fra Norden, for helt at spærre Søvejen Østersøen-Nordsøen og for at kunne indsætte engelske Flyve-Bombemaskiner fra skandinaviske Luftstøttepunkter mod Stortysklands Indre.

Den tyske Førers Aarvaagenhed og Dristighed og den tyske Soldats Kampvilje, Kampglæde og Beslutsomhed kom den 9. April 1940 den engelske Plan i Forkøbet.

Det skandinaviske Felttog blev den første tyske Sejr i det afgørelsesrige Aar 1940, Narvik blev et Symbol paa, hvad den tyske Soldat kan præstere.

En afgørende Forudsætning for, at Felttoget kunde lykkes, var den hurtige og fuldstændige Besættelse af Danmark.

Over Danmark og gennem de danske Farvande gik dengang alene Forbindelserne til Norge, Sverige og Finland. Det kom derfor i første Række an paa at bemægtige sig Jylland og der at forhindre enhver Landgang fra engelsk Side. I anden Række var det nødvendigt at bemægtige sig krigsvigtige Forbindelsesveje og Støttepunkter for Forbindelsen til Norden, at holde disse aabne og derved gøre Danmark til Bro for de tyske Kræfter, der skulde til Norge.

For det tredje skulde de paa Sjælland, Fyn og Lolland staaende danske Kræfter, om nødvendigt ogsaa den danske Regering i København, sættes ud af Spillet.

Alle Opgaver maatte søges løst samtidig og af Hensyn til Føring af Kampen i Norge afsluttes i kortest mulig Tid.

I Overensstemmelse hermed blev Kræfterne sat ind.

Tyngdepunktet laa i Jylland. Der skulde Fodfolket i Forbindelse med Panserstyrker og hurtige Tropper bryde gennem Modstandslinjen nær ved Grænsen og derpaa i et Træk gennem Passene ved Viborg støde igennem til Skagen. Aalborg skulde allerede tidligt om Formiddagen tages af Faldskærmstropper og Luftstyrker, Esbjerg, der er det vigtigste Flaadestøttepunkt paa den danske Vestkyst, skulde tages af Dele af alle Værnemagts Troppeenheder.

Erobringen af og Fastholdelsen af de operativt og taktisk vigtige

Støttepunkter og Forbindelsesveje i Jylland, paa Fyn og Sjælland skulde sikres ved Landsætning af kampkraftige Styrker ved Brohovederne ved Bælterne og paa Masnedø, Syd for Vordingborg.

Alle disse Enkelthandlinger var smaa raske Overfald, der passede særlig godt til den tyske Soldats Beslutsomhed og Selvstændighed.

Ved et rask Overfald skulde ogsaa den tredje Opgave, nemlig Borteliminering af den danske Værnemagts Styrker paa Sjælland, løses. For at dette kunde ske, skulde tyske Styrker lande samtidig i Gedser, Korsør og ogsaa midt i København og derfra hurtigt forenes Vest for København.

Mørk og kold begyndte den 9. April 1940. Endnu laa Mørket over Land og Hav, da de tyske Stormtropper lydløst arbejdede sig frem til de danske Grænsestillinger. Sidste Isgang ledsagede Skibene paa deres natlige Fart gennem de danske Minespæringer, Kystbefæstninger og Flaadestationer.

Først kort Tid før Angrebet sattes ind kunde man i Dæmringen udpege de Maal, der skulde tages i første Spring, nemlig Skove og Bakker i Sydjylland, Broerne ved Bælterne, Havneanlægene ved Korsør og Gedser, Øen Masnedø, Langelinie i København.

Saa slog den befalede Time, og nu skete alt med den mest ubetingede Nøjagtighed og Sikkerhed.

De svage Besættelsesstyrker i Modstandslinjen i Sydjylland blev for de flestes Vedkommende overrumplede i deres Kvarterer. Lokal Modstand, der flammede op paa 5 Steder, blev brudt i kort Kamp.

De tyske Flyvemaskiner bruste nu, da Hemmeligholdelse ikke mere var nødvendig, Nord paa i Eskadriller og Grupper, rede til at bane Vejen ind i Jylland for Stødtropperne og rede til at beskytte de dybt inde i Fjendeland landede talmæssigt ofte kun svage tyske Styrker.

Korsør, Gedser, Bæltbroerne og Masnedø blev taget uden Kamp.

En halv Time efter Landsætningen i København var det gamle Kastel, i hvilket der laa Garnisonstropper og de højeste Førerstabe, i tyske Hænder. Modstanden, der som Følge af den fuldstændige Overraskelse, kun var ringe, blev hurtigt brudt.

Landsætningen af Luftstyrker i Aalborg skete uden at komme i Berøring med Fjenden og uden Tab.

Foretagendet mod Danmark var saaledes lykkedes paa alle Punkter, de for Krigsføringen vigtige Pladser og Lokalteter var i tyske Hænder.

Yderligere Modstand fra den danske Værnemagt kunde ikke have ændret noget i denne Kendsgerning. Tvunget af Omstændighederne og under Dronet af en tysk Kampeskadrilles Motorer hen over København besluttede den danske Regering sig derfor allerede i de første Morgentimer til at afbryde al væbnet Modstand. Da de vigtigste danske Efterretningsforbindelser i Midt- og Sydjylland paa dette Tidspunkt var paa tyske Hænder, maatte Meddelelser til de danske Tropper dér om deres Regerings Beslutning ske ved tysk Hjælp.

Ved Middagstid naaede de bevægelige Styrker Viborg.

Kort Tid derefter startede de første tyske Kampgrupper fra Aalborg til Indsættelse mod Norge.

Allerede den 9. April rullede de første Forsyninger til Norge paa Landeveje og Jernbaner gennem Danmark.

Opgaverne var løst: Danmark var hindret i at blive taget af England, Forbindelserne til Norge var sikrede, den danske Værnemagt og den danske Regering var sat ud af Spillet som Englands eventuelle Magtfaktor i Østersørummet.

I de følgende Dage og Uger, under Undervandsbaadsjagten i Kattegat, under Kampene i Midtnorge og omkring Narvik viste Betydningen af Danmark som Kamp- og Forsyningsbasis for alle Dele af Værnemagten sig i sin fulde Størrelse under det norske Felttog indtil dettes sejrige Afslutning.

Danmarks Betydning i det nuværende Afsnit af den tyske Krig mod England som Bolværk for Søvejen Østersøen-Nordsøen og som Luftstøttepunkt mod det engelske Moderland ligger klart for alle.

Dele af de den 9. April 1940 indsatte Tropper ilede til ny Indsættelse og Sejr i Norge.

Det heldige Danmarks-Foretagende blev et nyt Bevis paa Værdien af tysk Generalstabsarbejde. Under Befaling af den kommanderende General og Divisionskommandørerne havde kun nogle faa indviede Officerer deltaget i det hurtige, nøjagtige og energiske Forarbejde.

Fordi Forarbejdet var rigtigt og Hemmeligholdelsen absolut, kunde den udarbejdede Plan i Udførelsen gaa som et Præcisionsur.

Næsten alle Tropper, der var blevet indsat i Danmark, marcherede saa i Maj og Juni over Maas, Mosel eller Rhinen ind i Frankrig. Hurtige Tropper kæmpede med ved Dunkerque paa fremragende Maade.

Selv om Kampene og Sejrene i Vest har gjort stærkere Indtryk og vist større Oplevelser, saa vil Opgavens Egenart ved det raske lille Overfald paa Danmark for alle, der virkede med, altid forblive en enestaaende Oplevelse.

Med Stolthed tænker derfor alle, der blev sat ind i Danmark den 9. April 1940, paa denne Dag. De bevarer i trofast Erindring de Kammerater, der faldt, da de stormende trængte ind i Danmark. De er beredte til ny Indsats mod England overalt, hvor Føreren befaler.

Danmarks militære Besættelse Led i en strategisk Plan.

Udtalelse af General Kaupisch, Lederen af de tyske
Besættelsestropper i Danmark d. 9. April 1940,
fremsat paa 2-Aars Dagen for Besættelsen.

(Gengivet efter „Nordschleswigsche Zeitung“.)

— Skulde det norske Foretagende lykkes, var det af afgørende Betydning om muligt paa een Dag at tage hele Danmark i Besiddelse for at bringe Sundet, Kattegat foruden den danske Vestkyst under tysk Kontrol og sikre Forsyningstjenesten til Hæren, Luftvaabnet og Marinen i Norge. Den hurtigste og mest ubetingede Beherskelse af Jylland var i denne Forbindelse særlig vigtig, kun derved var det muligt at overtage Beskyttelsen af den danske Vestkyst mod engelske Overgreb og vinde de nødvendige Luftbaser mod Norge og det østlige England, derudover var det nødvendigt hurtigt og virksomhedsfuldt at besætte alle Havne og andre operative, taktiske og økonomisk vigtige Punkter paa de danske Øer.

Det afgørende Moment ved Planens Gennemførelse maatte være Overraskelsen, som gjorde enhver væbnet Modstand udsigtsløs og dermed hindrede Blodsudgydelse i et med det tyske beslægtet Folk. Thi at de danske Soldater — ligegyldigt mod hvem — var besluttede paa at kæmpe, maatte antages for sikkert, en Formodning, der fandt sin fulde Bekræftelse ved de faktiske Begivenheder og ved Udsagn af den danske militære Ledelse, som ved den overraskende Besættelse af København blev taget til Fange 20 Minutter efter de tyske Troppers Landgang.

Medens den 9. April Kl. 5,15 tysk Sommertid motoriserede Kolonner paa 8 Steder overskred Grænsen mellem Flensborg og Tønder, landede samtidig fra Søen Dele i København, Gedser, Korsør, Nyborg og ved Lillebæltsbroen ved Middelfart og trængte med ubetvingelig Kraft ind i Landets Indre. Pansertog blev sendt frem fra Flensborg og Tønder, Luftlandetropper kunde allerede om Morgenen tage Aalborg, Søstridskræfter besatte planmæssigt Havn og Flyveplads i Esbjerg. Om Aftenen den 9. April indløb i General Kaupisch's Hovedkvarter Melding om, at tyske Tropper havde naaet Skagen, Danmarks nordligste Spids.

Den tyske Plan var takket være Ledelsens grundige Forberedelser og Troppernes besluttsomme og dristige Optræden og takket være den danske Konges Indsigt fuldtud lykkedes. Dermed var ikke blot en farlig Flanketrusel mod Riget fjernet, Danmark selv var — som det snart skulde vise sig — reddet fra politisk og økonomisk Ruin, men ogsaa — og deraf er Tropperne i Danmark særlig stolte — Forudsætningerne for videre Fremgang i Norge skabt.

For Soldaterne, der i Timer havde levet i den højeste Anspændelse, som var ført frem i Zik-Zak-Kurs mod en usynlig Fjende gennem Nat og Miner, som med alle Nerver spændt havde oplevet det første Møde med danske Vaaben — de mægtige Kystbatterier —, som i Morgengryet sprang i Land eller bag Grænsen traf paa kampberedte i deres Stillinger forskansede danske Tropper, for dem maatte det fredelige Livs uforstyrrede Gang om Aftenen paa den første Dag forekomme som et Under. Men det var ikke et Under, der var faldet ned i Skødet paa den tyske Soldat. Bag Danmarks Besættelse stod en Ydelse, som kun et til det yderste sammensvejet Fællesskab mellem Officer og Mandskab kunde muliggøre. Ud af dette Kampfællesskab voksede Mod, Dristighed og Forvovenhed, som sammen med Tavshed og Præcision ved Udførelsen lod det lykkes. Men den tyske Generalstabs-officer har med korteste Frist i haardt Arbejde Nat og Dag skabt Grundlaget og Forudsætningerne for, at det lykkedes.

Infanteristerne, der en skønne Dag betraadte et Skibs Planker, vidste ikke, hvor det skulde føre dem hen, og selv Officererne erfarede faa Timer før Landgangen deres Opgave, mens Tropperne, der samledes i Slesvig-Holsten endnu om Morgenen den 9. April ikke vidste, at de en Time senere skulde staa paa dansk Grund. Saaledes kunde den tyske Plan hemmeligholdes lige til sin Udførelse. Det var afgørende for Resultatet. Ingen tvivlede om, at de danske Soldater vilde have kæmpet tappert og dermed vilde have forsinket Danmarks Besættelse i Dage. Men Forsinkelsen vilde have influeret paa Foretagendet i Norge, om ikke bragt det i Fare. Alene den overraskende samtidige Besættelse af vigtige Punkter i Danmark, Vægten af det tyske Slag og de tyske Troppers dristige Fremstormen viste den danske Ledelse, at enhver yderligere Kamp vilde være afsindig. Dette blev samtidig med Indrykningen gjort Regeringen klart, mens Kampeskadriller fløj over København. Kongen og hans Regerings Indsigt har saaledes sparet Danmark for Krigen.

(....)

EFTERSKRIFT.

Trods al Usikkerhed kan intet rokke Visheden hos det danske Folk om, at den tyske Besættelse af Danmark ophører, naar Krigen slutter. Paa denne Vished maa nødvendigvis alle Planer om Danmarks Fremtid bygges.

Men sporløst vil dette Mellemværende ikke have krydset vor Udvikling. Begivenhederne den 9. April har kastet truende Perspektiver over Danmarks Fremtid, og de forsvinder ikke, fordi den tyske Besættelse ophører.

Aaret 1940 viste en tydelig politisk Sammenhæng i de nordiske Landes Forhold udadtil. Nordens geografiske Beliggenhed har faaet større Betydning end nogensinde før, og intet tyder paa, at denne Betydning vil blive mindre efter Krigen — tværtimod!

Vi vil derfor tilsidst fremhæve Bemærkningen om, at I NOR-DEN GÆLDER DET EN FOR ALLE OG ALLE FOR EN. Dokumenterne i denne Samling viser det Gang paa Gang.

Begivenhederne den 9. April 1940 maa ikke glemmes. Til de mindste Træk minder de os om, at

Danmarks Fremtidsvej er Nordvejen.

INDHOLD

	Side
Forord og Indledning	3-4
Om Danmarks strategiske Betydning.	5
Uddrag af Wolfgang Wegener: „Die Seestrategie des Weltkrieges“. 1929.	
Den dansk-tyske Ikke-Angrebstraktat af 1939.	8
Nordiske Neutralitets-Erklæringer.	10
Januarkrisen.	12
Statsminister Staunings Nytaarstale.	
Sømilitære Foranstaltninger.	
Uro ved Grænsen.	
Landet skal forsvares.	
Norden i Krigens Søgelys.	14
De sidste Telegrammer før Besættelsen.	
9. April 1940.	19
Tysk Memorandum.	
Oprop! Til Danmarks Soldater og Danmarks Folk!	
Dagens Telegrammer.	
Erklæring af Udenrigsminister v. Ribbentrop.	
Officielle danske Meddelelser.	
Rigsdagens Aftenmøde.	

Den danske Soldat.	32
Krigsministeriets Communiqué om 9. April.	
Divisionsgeneral Essemanns Beretning.	
Udtalelse af Statsminister Stauning 12. April.	
Dagsbefaling fra Chefen for Generalkommandoen 12. April.	
Dagsbefaling fra Søværnskommandoen 15. April.	
Udtalelse i Folketinget 26. April.	
Meddelelse fra Krigsministeriet og Marineministeriet 17. April.	
Forholdet til de tyske Tropper.	40
4. Regiments Overgang til Sverige den 9. April 1940	43
Referat af Beretning ved Oberst Helge Bennike.	
Københavns Besættelse.	58
Beretning af Chefen for de tyske Landgangstropper, Major Glein.	
„Det raske, lille Overfald paa Danmark“	64
skildret af den tyske Generalstabsofficer Major Macher.	
Danmarks militære Besættelse Led i en strategisk Plan.	67
Udtalelse af General Kaupisch paa 2-Aarsdagen for Besættelsen.	
Efterskrift	69